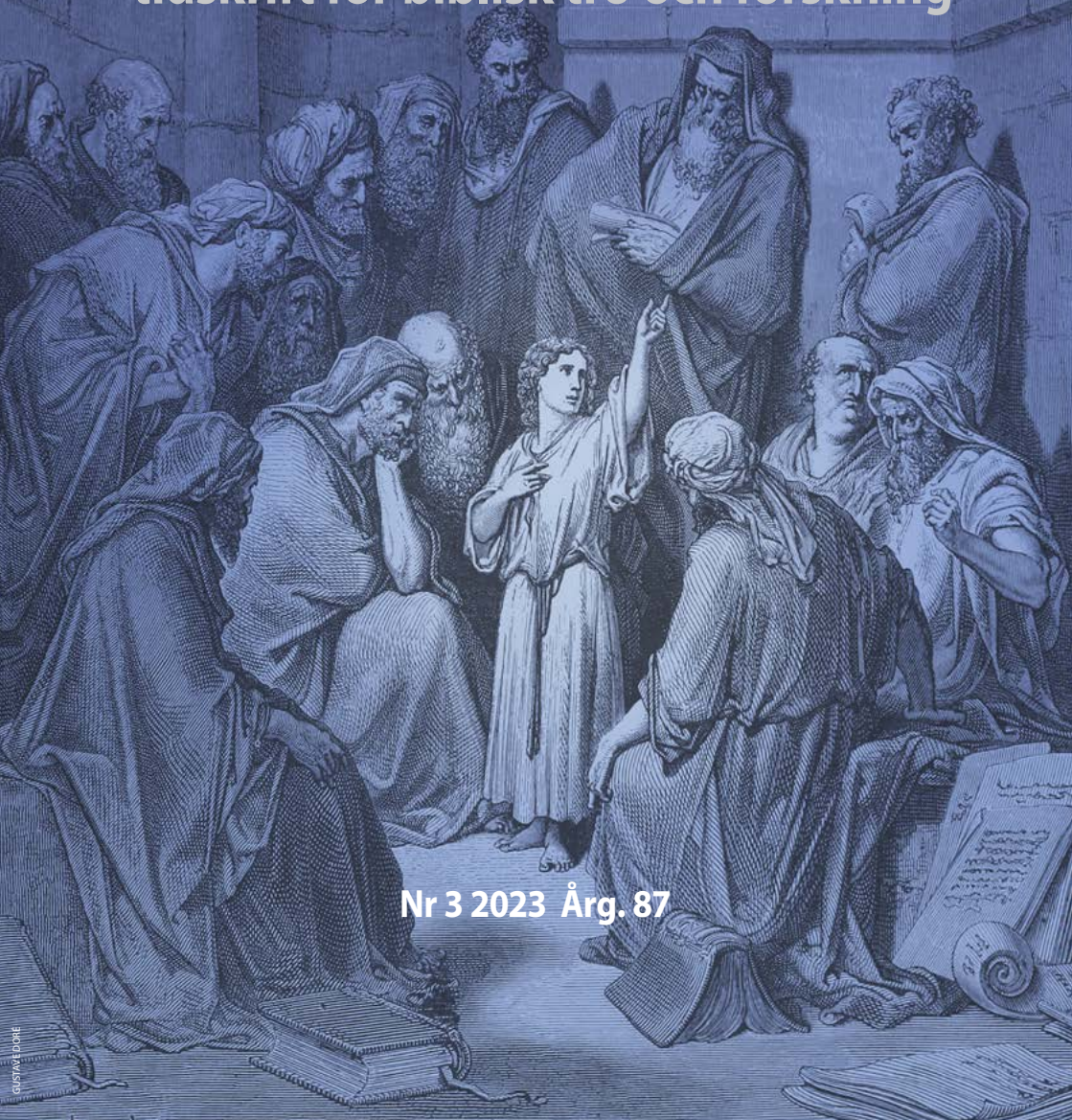

Biblicum

– tidskrift för biblisk tro och forskning

Nr 3 2023 Årg. 87

INNEHÅLL

Redaktionellt	97
En dårskap för världen. Tor Jakob Welde	98
August Strindbergs andliga utveckling. Lars Borgström	100
Vem Gud verkligen är. Stefan Sjöqvist	106
Hur och när kommer den helige Ande? Bjarte Edvardsen	112
Det utlovade landet. SE	118
Jesus och domen – del 2 (Matt 25). Egil Edvardsen	128
<i>Utblick över samtiden</i>	136
<i>Frågor och svar</i>	139
<i>Gåvoredovisning</i>	144

BIBLICUM – tidskrift för biblisk tro och forskning

Ansvarig utgivare: Ingvar Adriansson

Redaktör: Seth Erlandsson

Redaktion är Stiftelsens styrelse: Egil Edvardsen (ordf, Ålgård), Seth Erlandsson (vice ordf), Västerås, Ingvar Adriansson (verks.ledare, Värnamo), Thomas Erlandsson (kassaförvaltare, Svärtinge), Tor Jakob Welde (Nesttun) och Ola Österbacka (sekreterare), samt för layout mm Kjell Petter Bakken.

Tidskriften utkommer med fyra nummer per år.

Prenumerationspris: 250 svenska kr (stud. 150 kr)

Prenumeranter i Norge: 290 norska kr (stud. 200 NOK)

Prenumeranter i Danmark: 270 danska kr (stud. 190 DKK)

Prenumeranter i Finland och övriga Europa: 36 Euro (stud. 25 EUR)

Våra porto- och emballagekostnader för fyra nummer (som är inkluderat i pren. priset) är inom Sverige 60 kr och utanför Sverige 110 kr.

Prenumerationer och gåvor betalas enligt något av följande alternativ:

Inom Sverige:

Bankgiro 251-4701

Swish 123 626 9633

Handelsbanken, clearing: 6806, kontonummer: 305 320 718

Utanför Sverige används eurobetalning:

IBAN: SE34 6000 0000 0003 0532 0718, BIC/SWIFT: HANDSESS

Redaktionens adress:

Seth Erlandsson, Vitmåragatan 9 B, SE-722 26 Västerås

E-post: seth.erlandsson@biblicum.se

Tidskriftens expedition:

Biblicum, Hantverkaregatan 8 B, SE-341 36 Ljungby

Webbplats: www.biblicum.se; webbutik: forlag.biblicum.se

Beställningar även per e-post: biblicum@biblicum.se

Verksamhetsledare: Ingvar Adriansson, tfn +46 70 393 8127

Förlagssekreterare: Elaine Svensson; förlagsassistenter: Eivor och Kerstin Waljö

Personliga e-postadresser (även styrelsen): foramn.efternamn@biblicum.se

BIBLICUM

tidskrift för biblisk tro och forskning

3/2023

REDAKTIONELLT

Vi lever i en tid med mycket ondska och oro. Hur ska det gå med vårt land och vår värld? Dagligen hör vi om skjutningar, knivskärningar, våldtäkter, mord och krig. Vart har kristen tro, kärlek till Gud och våra medmänniskor tagit vägen? Vad säger vår tids kloka? Vad säger förespråkarna för avkristningen? Är de nöjda?

Vad säger Frälsaren, den enda lösningen på ondskans problem? ”Många falska profeter ska träda fram och bedra många, och eftersom laglösheten ökar kommer kärleken att kallna hos de flesta” (Matt 24:11f). ”I den sista tiden kommer hånfulla människor som drivs av sina gudlösa begär” (Jud v 18). ”Hela världen är i den ondes våld”, skriver aposteln Johannes. Men så fortsätter han om dem som tror på den enda räddningen: ”Vi vet att Guds Son har kommit och gett oss förstånd så att vi känner den Sanne, och vi är i den Sanne, i hans Son Jesus Kristus” (1 Joh 5:19–20).

Biblicum har till uppgift att uppmuntra till ett flitigt bruk av Bibeln, att genom noggranna studier av Bibelns grundtext utan omsvep lyfta fram vad som verkligen står, vad som är biblisk tro. I detta nummer går som en röd tråd genom alla artiklarna den stora skillnaden mellan jordiska förgängliga riken och Guds eviga rike, mellan människotankar och Guds tankar. *Mina tankar är inte era tankar, och era vägar är inte mina vägar, säger HERREN. Nej, liksom himlen är högre än jorden, så är mina vägar högre än era vägar och mina tankar högre än era tankar* (Jes 55:8–9).

Här några frågor inför läsningen: Vem var Celsus och vad är dårskap? Hur kom det sig att August Strindberg efter sitt hat mot kristendomen till sist blev kristen igen? Hur har Gud uppenbarat sig, vem är han egentligen? Varför skedde det som skedde på pingstdagen i maj år 30? Vad innebär löftet om Kanaans land? Kan ett jordiskt land bli ett paradiset utan synd och död? Vad ska hända på den yttersta dagen? På vad grundar sig de kristnas hopp om en frikännande dom? Bl a dessa frågor vill detta nummer ge svar på. Tag och läs! ”Hör, så får er själ leva!” (Jes 55:3).

Red.

En dårskap för världen

Av Tor Jakob Welde

Cirka 175 e Kr gör den grekiske filosofen Celsus narr av de kristna. Enligt honom är de ”outbildade, okritiska, lättlurade, dumma, fåniga. De klarar bara av att övertala slavar och kvinnor och barn till att bli kristna.” Celsus reagerar också emot att den kristna förkunnelsen riktar sig till syndare, att Gud tar emot syndare men inte rättfärdiga. Detta är djupt orättfärdigt och anstötligt, anser han.

Ja, det är som Paulus skriver till de kristna i den grekiska staden Korint ca 120 år tidigare: *Det som för världen var dåraktigt utvalde Gud för att förödmjuka de visa, och det som för världen var svagt utvalde Gud för att förödmjuka de starka, och det som för världen var obetydligt och föraktat och inte fanns till, det utvalde Gud för att tillintetgöra det som fanns till, för att ingen människa ska berömma sig inför Gud* (1 Kor 1:27–29).

Gud gör det helt klart att det inte kommer an på oss, t ex hur lysande intelligent du är, eller hur stark och duktig du är, eller hur moralisk och präktig, eller hur rik och mäktig. Sådana ting är betydelsefulla i världen, men i Guds rike är det annorlunda. Ingen av oss har något att komma med inför honom. Vi står tomhänta och har bara vår synd att visa fram. Guds rike tillhör inte dem som är stolta, stora och självsäkra och litar på det de är och har. Nej, bara dem som är ”fattiga i anden” (Matt 5:3), de som erkänner att när de ställs inför Gud är de i sig själva hjälplösa, odugliga, små, svaga, ja ingenting.

Gud vänder helt upp och ned på sakar och ting i förhållande till hur det är i världen. Som Maria sjunger: *Härskare har han störtat från deras troner, och de enkla har han upphöjt. Hungriga har han mättat med sitt goda, och rika har han skickat tomhänta bort* (Luk 1:52–53). För det som inte är något, det utvalde alltså Gud ”för att tillintetgöra det som fanns till, för att ingen människa ska berömma sig inför Gud”. Både det höga och det låga i världen står utan någon egen rättfärdighet och värdighet inför Gud. Men lägg märke till: Vi får alla i stället berömma

oss av Jesus vår Frälsare. För allt är av nåden allena, genom Kristus allena, genom tron allena, utan våra egna gärningar! Vi kan inte göra något för att frälsa oss själva, helt oberoende av hur hårt vi anstränger oss. Frälsningen kan aldrig äga rum *tack vare* någon egen gärning. Nej, *tack vare honom är ni i Kristus Jesus. För oss har han blivit vishet från Gud, rättfärdighet, helgelse och återlösning* (1 Kor 1:30).

Till de kristna i Korint skriver Paulus: *Inte många av er var visa på världens sätt, inte många var mäktiga, inte många var av förnäm släkt* (1 Kor 1:26). Därför blev de ringaktade av de visa och filosofiska personerna i staden. Men de ägde faktiskt gudomlig vishet och makt, och de var arvingar till Guds rike. De kristna tillhörde nämligen en väldigt betydelsefull släkt. Petrus säger om de kristna i Mindre Asien: ”Ni är ett kungligt prästerskap, ett heligt folk, ett Guds eget folk” (1 Pet 2:9).

Som kristna kan vi säga: Jesus är vår vishet från Gud, och vi kan berömma oss av honom, för ”i honom är vishetens och kunskapens alla skatter gömda” (Kol 2:3). Vi kan berömma oss av honom, därför att han har blivit ”vår rättfärdighet” (1 Kor 1:30). För oss som inte har någon egen hållbar rättfärdighet att berömma oss av gick Jesus in som ställföreträdare och uppfyllde all rättfärdighet, alla Guds krav på fullkomlighet, för vår räkning. Vi kan också berömma oss av honom därför att han har blivit ”vår helgelse” (1 Kor 1:30). Han är Guds heliga, rena lamm som offrat sig, utgett sig själv för oss, för att tvätta oss rena, göra oss heliga och rena oss med vattnets bad i kraft av ordet, så att vi står inför Gud utan minsta fläck eller skrynkla, heliga och fläckfria (Ef 5:26–27). Vi kan också berömma oss av Jesus därför att han blivit ”vår återlösning” (1 Kor 1:30). Det betyder att han har köpt oss fria från synd och skuld och skam, från döden, djävulen och förtappelsen, inte med silver eller guld, utan med sitt eget dyrbara och heliga blod. Han offrade sig själv som lösepenning för oss alla på Golgata kors.

August Strindbergs andliga utveckling

Av Lars Borgström

Bibeltrogna Vänners grundare och ledare under större delen av 1900-talet Axel B Svensson sammanfattar August Strindbergs andliga utveckling på ett pregnant sätt i en uppsats från 1919, som han kallar ”Två brev från Strindberg” (i *Berättelser ur livet*, Bibeltrogna Vänners Förlag 1955). Han skriver:

Ärlighet var för Strindberg ett utmärkande drag. Aldrig nedlät han sig till att propagera för något, som han inte trodde själv. Såsom hans tro så växlar därför också innehållet i hans litterära produktion. Och aldrig ansåg han sig fullärd och mästare. Han förblev hela livet igenom den frågvisse och kritiske lärjungen. Men han bytte ofta lärare. Först var det Gud. Men så lämnade han honom. Sedan tjänade han förnuftet, vetenskapen. Därpå var han mystiker. En tid var han liksom herrelös. Då kände han sig rotlös och söndersliten. Men så vände han slutligen tillbaka, mindre och mera ödmjuk, till sin förste lärare, till Gud. Och hos honom förblev han intill livets slut.

Först var det Gud

Det fanns i Strindbergs släkt en stark koppling till den stora väckelse som under 1800-talet svepte fram genom vårt land, både inom och utom Svenska kyrkan. Strindbergs faster var nämligen gift med ingen mindre än Samuel Owen, som kallats ”den svenska verkstadsindustrins fader” och känd bl a för att ha tillverkat den första svenska ångbåten 1816. Sina inkomster – som dock aldrig blev så stora som man kunnat förvänta sig, då det gäller en sådan betydande industriman – använde han till att främja Guds rikets utbredande bl a genom att anställa metodistpredikanten George Scott som själasörjare för de engelskspråkiga arbetarna i Stockholm. Betlehemskyrkan, eller ”Engelska kapellet” som den till en början kallades, byggdes intill Hötorget och blev ett centrum för den lågkyrkliga väckelsen inte bara i Stockholm, utan för hela Sve-

rige. Som bekant kallades ju C O Rosenius som predikant till den kyrkan och han tog sedan över verksamheten, när Scott tvingades lämna landet 1842.

Det var således naturligt att det blev just till Betlehemskyrkan Strindberg begav sig när han i sin tidiga ungdom upplevde en tydlig andlig besökelseperiod. Det var väl också så med Strindberg, att han ville gå till botten med saker och ting, och därför dög inga halvmesyrer. Skulle kristendomen utforskas skulle det vara den äkta varan och inte något ljummet och tillrättalagt. I den självbiografiska romanen *Tjänstekvinnans son*, där han kallar sig Johan, beskriver han hur han en söndag uteblev från familjens utflykt för att i stället lyssna till Guds ord:

Johan gick i Betlehemskyrkan och hörde Rosenius. Rummet var mörkt, hemskt, och människorna sågo ut som de fyllt de fatala tjugofem åren och fått ryggraden smält. Blygrå i ansiktet, slocknade blickar; skulle det vara möjligt att den doktor Kapff skrämt dem till Jesus allesammans? Underligt såg det ut.

Rosenius såg ut som friden och strålade av himmelsk glädje. Han erkände visserligen att han var en genomusel syndare, men Jesus hade honom renat och nu var han lycklig. Han såg lycklig ut. Var det möjligt att det fanns en lycklig människa? Varför blev då inte alla läsare!

Denna tydliga besökelsestid i Strindbergs ungdom ledde dock inte till någon omvändelse. Han kunde inte ta till sig evangeliet om syndernas förlåtelse för Jesu Kristi skull. Han levde under en tid oroad till sin själ, ett tillstånd som inom pietismen kallas för att vara en uppväckt, men ännu inte pånyttfödd, syndare. Citatet från *Tjänstekvinnans son* fortsätter:

Johan hade ändock icke erfarit nåderörelsen och han hade ofrid. Det var för liten publik för att den skulle kunna komma honom att tro, att det endast här i huset vid Övre Bangränden de salige hade sin boning. Alla de stora kyrkorna, där döda präster predikade, voro ju fulla av blivande osalige.

På eftermiddagen läste han Thomas a Kempis och Krummacher. Därpå gick han ut till Haga och bad hela Norrtullsgatan efter, att Jesus skulle söka honom. I Hagaparken sutto små familjer med matkorgar, och ungdom lekte. Var det möjligt att alla dessa skulle resa till helvetet? Ja, visserligen! Orimligt, svarade hans goda förstånd. Men det var så. En kalesch med fina herrar och damer körde förbi. Och de där, de voro

allredan dömda! Men de hade roligt åtminstone. De livliga tavlorna av glada människor fördystrade honom än mer, och han kände den förfärliga ensamheten i en folkhop.

Strindberg blev anfäktad och när frestelserna blev svåra tvivlade han på alltsammans. Ett tag var han både läsare och tvivlare på samma gång. Det var det senare, tvivlet, som tog överhand och ledde honom att ta avgjord ställning *mot* kristendomen.

Sedan tjänade han förnuftet, vetenskapen

Strindberg genomförde sina gymnasiestudier vid det privata läroverket Stockholms Lyceum. Vid denna tid hade han tagit ställning för fritänkeriet så pass mycket att han, tillsammans med en del andra ungdomar, vägrade att delta i morgonbönen.

Han påbörjade universitetsstudier i Uppsala, men dessa avbröts ganska snabbt bl a beroende på ekonomiska svårigheter. Ett tidigt ungdomsverk var en antireligiös tragedi betitlad *Jesus av Nasareth*. Hans första egentliga drama hette *Fritänkaren*.

År 1872, tjugotre år gammal, slog Strindberg igenom som diktare. Snart skrev han pjäsen *Mäster Olof* och några år senare genombrottsromanen *Röda rummet* (1879). Vid denna tid uttalar han följande ord om sig själv: ”Jag är tom, jag har förlorat tron på mig själv och försynen, som råder och styr.”

Under andra hälften av 1800-talet svepte vid sidan av de kristna väckelserörelserna också en storm fram med fritänkeri, ateism och allmän frigjordhet från det hävdvunna. Strindberg var på 1880-talet verkligen författaren på modet. Han var en centralgestalt i kulturetablissemangent som träffades i Stockholms krog- och nöjesvärld. Ingen kunde driva med läseriet och väckelsefolket som han. Han odlade även internationella kontakter som Georg Brandes och Edvard Munch. Man söp och hängav sig åt otron. Berömda kulturmänniskor och lärda avsatte både Gud och religionen. Strindberg var personligen vän med Hjalmar Branting och blev arbetarklassens diktare och profet. Det var han som populariserade begreppen över- och underklass i vårt språk.

Idéhistoriska influenser, som starkt påverkade Strindberg, kom från Darwin och Nietzsche. Den senare ingjöt i Strindbergs själ ett hat mot kristendomen. Strindberg uttryckte sina tankar vid denna tid så här: ”Gud och himmel och evighet måste överbord, om skutan skulle resa

sig igen. Alltså överbord med Gud först! Det lättade genast!” Om väckelsens folk sade han: ”Jesus Kristus, Frälsaren, vad är det då som han har frälsat? Se på de mest kristna av alla, våra skandinaviska läsare, dessa bleka, elaka, skräckslagna figurer, som ej kunna le, och ha utseende av besatta.”

Branting gav ut den starkt antikyckliga tidningen *Tiden*, där det ledande litterära namnet var Strindberg. Men mitt i alla angrepp på den kristna tron, på kyrkans män och den kristna moralen utkämpade Strindberg en inre strid i sin själ. Hans utgjutelser var inget annat än uttryck för ett inre nödläge och svår disharmoni. De andliga frågorna kunde han inte lämna bakom sig. Det skulle dock dröja innan han fann Jesus som sin Frälsare.

Därpå var han mystiker

Strindberg hade en period då han sökte sanningen inom teosofin, budhismen och Swedenborgianismen. Han använde sitt naturvetenskapliga kunnande till alkemiska experiment. Han var fast övertygad om att kunna framställa guld. Under 1894 till 1896 genomgick han en psykisk kris, den s k Infernokrisen. Han kände en stark dragning till katolicismen, dock utan att vilja konvertera. Det gjorde i stället hans dotter Greta, som 1899 blev upptagen i S:ta Eugenia kyrka i Stockholm, 18 år gammal.

Under samma tid gick hans andra äktenskap mot sin upphällning. Strindbergs stormiga liv innefattade tre äktenskap och lika många skilsmässor. Siri von Essen, Frida Uhl och Harriet Bosse hette hans hustrur.

Strindbergs tid som mystiker sammanföll med en tid av själslig ohälsa, som tog sig uttryck i hallucinationer, inbillningar och förföljelsermani.

En tid var han liksom herrelös

Strindberg återkom till Stockholm 1898, efter flera år utomlands i bl a Berlin och Paris. Nu levde han några år utan någon närmare kontakt med utomstående. Idéhistorikern Svante Nordin karakteriserar denna tid som ”en intellektuell och litterär isolering av den mest djupgående karaktär”. Det är väl denna period Axel B Svensson menar att Strindberg var ”liksom herrelös” då det gällde att låta sig vägledas på livets väg. Han gifte sig 1901 med Harriet Bosse, ett äktenskap som bara varade några få år.

Återvändandet till Gud

I *Inferno* skriver Strindberg: ”Född med hemlängtan till himlen, grät jag som ett barn över tillvarons smutsighet. Jag har sökt Gud från barn-domen.” En tydlig vändning i Strindbergs syn på livet och tillvaron märks i *En blå bok*, som skrevs 1906–1907. Här tar han klart avstånd från Gudsförnekelsen och bekänner sig tydligt tro på Gud. Han bryter i denna bok med sina gamla otrosvänner, men han har ännu inte kommit fram till en klar bekännelse till Jesus Kristus, som människosläktets försonare och ende Frälsare.

Vid denna tid predikade Axel B Svensson i Betlehemskyrkan, den kyrka där Strindberg som barn hört Rosenius predika. Strindberg syntes nu någon gång bland åhörarna. Svensson kände en stark nöd för Strindberg och hade en lång tid bett för honom, eftersom han varit en av Svenssons förebilder när denne ännu var ung och själv oomvänd. Svensson skriver i *Två brev från Strindberg*:

Efter läsningen av 'En blå bok' vaknade hos mig den tanken, att den store skalden, som sagt farväl åt alla sina meningsfränder och nu stod allena, måhända skulle känna det gott, om någon kristen visade honom förtroende och sympati. Men det såg ej ut som om man gjorde det. Hans bekännelser vore inte nog klara för att de troende skulle våga hoppas, att han var en avgjord kristen. De voro i sitt förhållande till Strindberg ungefär likadana som de första kristna voro emot Paulus strax efter hans omvändelse: de voro rädda för honom.

I september 1907 skrev Svensson ett brev till Strindberg, vilket blev inledningen till en kortare brevväxling mellan dem. Strindberg fick väl inte mer än svagt erfaras och njutas av den frid som övergår allt förstånd (Fil 4:7). Därtill var han alltför plågad. Han led ännu av skuldkänslor pga sina kraschade äktenskap och övergivna barn, av sina själsliga kamper och tidigare angrepp på Gud och det heliga. Svensson skriver dock:

Ja, Strindberg hade lidit, och han led fortfarande. Men det var ej förgäves, han bad om välsignelse. Den dag kom verkligheten, då han med Jakob kunde säga: 'Jag har sett Gud under ansiktet, och min själ är frälst.' Men därefter slapp han att länge vandra på 'stora landsvägen'. Det var som att HERREN velat taga den förlorade men återfunne sonen hem omedelbart.

Svensson konkluderar: ”Ty, och det ska sägas med eftertryck, *August Strindberg dog i tron på den Gud som han under sin ungdom och mannaålder hade gruvligen hädat.*”

Vid Strindbergs dödsbädd i maj 1912 ville han ha Bibeln på nattduksbordet. De sista ord han yttrade var till dottern Greta: ”Jag har gjort upp mitt bokslut med detta livet. Nu finns intet personligt mer kvar.” Så höll han fram Bibeln, som var utnött efter flitig läsning, smekte dottern och sade: ”Detta är det enda rätta, Greta, kära Greta.” Det blev för övrigt ett fint sista vittnesbörd för dottern, som avled den 15 juni 1912 i en tagolycka bara fem veckor efter sin fars död.

Strindberg hade gett instruktionen, att på sin grav skulle det sättas upp ett enkelt träkors, med inskriptionen: *O, crux, ave spes unica.* (”Var hälsat o kors, mitt enda hopp”). Så skedde också. Svensson kommenterar: ”Och det kors, som var August Strindbergs enda hopp, ja, det var vår Herres Jesu Kristi kors på Golgata. I tron på det blod som där utgöts, insomnade han. Och i tron på detta blod var han viss om att vinna tillträde till den Högstes tron.”

Bön: *Herre, vi tackar dig för din godhet och ditt tålmod med dina vilsegångna får. Tack för att du har sökt upp oss, först i det heliga dopet långt innan vi frågade efter dig, och sedan, när vi har vandrat på våra vägar genom livet, så har du alltid kommit och kallat på oss och till och med burit oss tillbaka på dina egna axlar. Vi tackar dig för det vittnesbörd som August Strindberg lämnat efter sig. Låt det bli till inspiration för många framöver. Vi överlämnar oss i dina händer med allt vad vi är och allt vad vi har. Amen.*

Vem Gud verkligen är

Av Stefan Sjöqvist

*I forna tider talade Gud många gånger och på många sätt till fäderna genom profeterna, men nu i den sista tiden har han talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt som arvinge till allt, och **genom honom har han också skapat universum**. Sonen är utstrålningen av Guds härlighet och hans väsens avbild, och han bär allt med sitt mäktiga ord. Och sedan han fullbordat en rening från synderna sitter han nu på Majestätets högra sida i höjden (Heb 1:1–3).*

De allra flesta människor har inga problem med tanken på en Gud, ödet, eller Något, som man säger. Och när det krisar, när någon närstående dör, när en obegriplig katastrof inträffar, som när färjan Estonia sjönk 1994 och tog med sig 852 människoliv, eller när Tsunamin i Sydostasien tog 226 000 människoliv av vilka 543 var svenskar, så går plötsligt svensken i kyrkan. Vad var det någon sa: ”På ett störtande flygplan finns det inga ateister.”

En sak som vissa ateister kommer med när man lägger fram argumenten för Guds existens är: ”Ja, men om jag nu skulle medge att det finns en första orsak till att allt existerar, en designer bakom naturens skönhet, hur ska man veta *vem* och *hur* denna Gud är?” Det är en högst berättigad fråga. Om Gud är helt okänd, om han bara är en orsak, om vi inte vet *vem* han är och *hur* han är, så blir ju detta med att tro på Gud, ungefär samma sak som att tro att bergen finns, att solen finns, att vatten finns, att luft finns. Om vi inte vet *vem* Gud är, så påverkar det knappast vår vardag.

Men om vi kan veta vem Gud är, ja, om vi kan lära känna honom, om han kan tala till oss och vi till honom, så förändrar det allt eller hur? Detta håller till och med den kände ateisten och en av ledarna för Humanisterna i Sverige Patrik Lindenfors med om. Han skriver i en av sina böcker: ”Om Gud finns och har lämnat sitt budskap i en bok så borde vi verkligen lyssna, läsa boken och göra som det står.”

Vem är Gud? Hur är Gud?

Att den Gud som vi tror på är mäktig och vis behöver vi inte läsa i en bok för att begripa. Har han skapat hela universum med alla planeter, stjärnor och galaxer, och om han har konstruerat ett ekosystem med djur och växter, så är han både vis och mäktig. Har han dessutom frambringat det som finns ur något som inte finns, så är han också tidlös och evig, utanför och bortom tiden.

Att Gud är rättfärdig behöver man inte heller läsa i en bok för att begripa. Vi själva har ett rättsmedvetande, en känsla för rätt och fel, gott och ont. Det förklarar de flesta människor på jorden som är religiösa med att det bottnar i en gudomlig rätt, en gudomlig lag, ett samvete som Gud gett oss. Men även den sekulariserade svensken tror på något objektivt rätt eller fel. Om jag trampar honom eller henne på foten svarar man inte: ”Det där känns fel för mig, men det kanske var rätt för dig”, utan: ”Det där var fel! Be om ursäkt!” Varför det var fel kan man inte svara på. Men om det finns en morallag utanför och oberoende av människan, måste det finnas en laggivare. Och han måste vara rättfärdig.

Men det är ingen *tröst* för den människa som oroar sig för döden – den som oroar sig för egen skuld, som undrar vem Gud är och hur Gud är – att veta att Gud är allsmäktig och rättfärdig. Om Gud är rättfärdig så dömer han oss, eftersom vi alla gör fel på ett eller annat sätt. Om Gud är allsmäktig så *kan han* döma oss. Det är alltså ingen tröst.

Vem är Gud? Är han intresserad av oss? Älskar han oss? Kan han förlåta oss? Vill han vara med oss? Har vi anledning att älska honom? Det är frågor som den där boken som Patrik Lindenfors talar om besvarar. Bibeltexten från Hebreerbrevet säger: *Sedan Gud i forna tider många gånger och på många sätt hade talat till fäderna genom profeterna, har han nu i den sista tiden talat till oss genom sin Son.*

Vill du veta om Gud bryr sig om människan?

Se på barnet Jesus bäddad i krubban i stallet. Gud bryr sig så mycket om människan att han som är oändlig, evig, allsmäktig och allvetande blir människa, antar människonatur, stiger ner i mänsklig begränsning, som en av oss. *När tiden var fullbordad sände Gud sin Son, född av kvinna och ställd under lagen, för att han skulle friköpa dem som stod under lagen, så att vi skulle få söners rätt (Gal 4:4–5). Fastän han var till i Gudsgestalt, räknade han inte tillvaron som Gud såsom segerbyte utan utgav sig själv*

genom att anta en tjänares gestalt då han blev människa. Han som till det yttre var som en människa (Fil 2:6–7). Om någon tror att Gud inte bryr sig om oss, att Gud inte är intresserad av oss, att Gud inte älskar oss, se på korset!

Jesus behövde inte dö, han hade inte gjort något fel, men han tillät sig dödas. När hans lärjungar ville hjälpa honom mot tempelvakten som grep honom, sa han: *Menar du att jag inte kan be min Fader att han nu sänder till min tjänst mer än tolv legioner änglar?* (Matt 26:53). Han lät sig dödas på korset, därför att det inte var sitt eget straff han tog utan ditt och mitt straff. Han lät straffet för dina och mina synder falla på sig själv. *Han...utlämnades för våra synders skull och uppväcktes för vår rättfärdiggörelses skull* (Rom 4:25).

Älskar Gud oss? Svar: *Så älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son, för att var och en som tror på honom inte ska gå förlorad utan ha evigt liv. Inte sände Gud sin Son till världen för att döma världen utan för att världen skulle bli frälst genom honom (Joh 3:16–17). Så uppenbarades Guds kärlek till oss: han sände sin enfödde Son till världen för att vi skulle leva genom honom. Kärleken består inte i att vi har älskat Gud utan i att han har älskat oss och sänt sin Son till försoning för våra synder* (1 Joh 4:9–10).

Så, vem är Gud? Gud är rättfärdig. Gud är allsmäktig. Men Gud är kärlek. Han är också nådig. Gud förlåter. Hur vet vi det? Se på Jesus! Se på hans människoblivande! Se på hans kors! Den Gud som vi alla vet finns har inte lämnat oss i okunskap. Han har förmedlat sig. Han har lämnat ett budskap som är värt att lyssna på och ta till sig av. *Sedan Gud i forna tider många gånger och på många sätt hade talat till fäderna genom profeterna, har han nu i den sista tiden talat till oss genom sin Son.*

Gud talar om vem han är genom sin Son, Jesus Kristus

Lagen gavs genom Mose, nåden och sanningen kom genom Jesus Kristus. Ingen har någonsin sett Gud. Den Enfödde, som själv är Gud, och är hos Fadern, har gjort honom känd (Joh 1:17–18). Jesus är Guds tal till mänskligheten, han är Guds Ord till oss. I bilden av honom blir alla frågetecken till utropstecken. I honom förstår vi vem och hur Gud är.

Det blev verkligen en bok när Gud talade till Mose och profeterna, evangelisterna och apostlarna. Han har talat till fäderna genom profeterna som vår text betonar. Men i dessa texter utmejslar sig en beskrivning som är själva hjärtat i det budskap Gud gav profeterna. Bilden av Jesus

och hans försoning. Jesus sa: *Ni forskar i Skrifterna, därför att ni tror att ni har evigt liv i dem, och det är dessa som vittnar om mig* (Joh 5:39).

”Jag skulle tro på Gud om han visade sig för mig”, sa en kvinna. Det är ju precis vad han har gjort. Gud visade sig för oss, när han blev människa. ”Men jag ser honom inte”, fortsatte kvinnan. Slå upp din Bibel, så ser du bilden av honom när du läser om Jesus! Med många penseldrag målas bilden av Gud i Bibeln, Guds bok, när den beskriver Jesus. Det är den bild vi behöver för att våra liv ska vara meningsfulla.

”Jag upplever ensamhet, det är vad jag ser”, säger någon. Lägg då märke till vad Jesus säger: *Jag är med er alla dagar intill tidens slut* (Matt 28:20). *Där två eller tre är samlade i mitt namn, där är jag mitt ibland dem* (Matt 18:20). Du ser honom inte med dina fysiska ögon, men han är där hos oss, hos sin församling genom evangelium i Ord och sakrament.

”Jag upplever smärta, sjukdom, lidande, det är vad jag känner”, säger någon. Jesus säger: *Kom till mig, alla ni som arbetar och bär på tunga bördor, så ska jag ge er vila* (Matt 11:28). Bibeln säger om den sista dagen: *Han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga. Ty det som förr var är borta* (Upp 21:4).

”Jag upplever krig och hat och svält, det är vad jag ser när jag läser tidningen”, säger någon. Gud svarar: *Det folk som vandrar i mörkret ska se ett stort ljus, över dem som bor i dödsskuggans land ska ljuset stråla fram. Det folk som du inte givit stor glädje, låter du bli talrikt. De ska glädja sig inför dig, så som man gläds under skördetiden, så som man fröjdar sig när man delar byte. Ty deras bördors ok, deras skuldrors gissel och deras plågares stav bryter du sönder liksom i Midjans tid. Ja, varje stövel buren under stridslarm och varje mantel vältrad i blod ska brännas upp och förtäras av eld. Ty ett barn blir oss fött, en son blir oss given. På hans axlar vilar her-radömet, och hans namn är: Under, Rådgivare, Mäktig Gud, Evig Fader, Fridsfurste* (Jes 9:2–6).

Gud riktar våra ögon genom sitt Ord, genom Guds bok, genom Bibeln, till Jesus som den sanna beskrivningen av Gud. Ändå ägnar folk sig åt filosofiska funderingar om Gud som något oåtkomligt, abstrakt, ogripbart. Man talar om Fadern som ”väsendet”.

Filippus sa: ”Herre, låt oss få se Fadern, så räcker det för oss.” Jesus svarade: ”Så länge har jag varit hos er, och du har inte lärt känna mig, Filippus. Den som har sett mig har sett Fadern. Hur kan du säga: Låt oss se Fadern?”

Tror du inte att jag är i Fadern och att Fadern är i mig? De ord som jag talar till er, talar jag inte av mig själv. Fadern förblir i mig och gärningarna är hans verk” (Joh 14:8–10). Det är också vad dagens bibeltext lär oss: Gud har ... nu i den sista tiden talat till oss genom sin Son. Honom har han insatt till att ärva allting, och genom honom har han också skapat världen. Sonen utstrålar Guds härlighet och uppenbarar hans väsen och uppehåller allt genom sitt mäktiga ord. Och sedan han utfört en rening från synderna, sitter han nu på Majestätets högra sida i höjden (Heb 1:2–3).

Genom Jesus Kristus, Guds Son, har Gud Fadern skapat världen. *I honom skapades allt i himlen och på jorden, det synliga och det osynliga, tronfurstar och herradömen, makter och väldigheter. Allt är skapat genom honom och till honom (Kol 1:16).* I det mörker som världen är präglad av vill du se Guds härlighet, Guds ljus, Guds storhet, Guds underbara egenskaper, Guds helighet. Se då på Jesus: *Sonen utstrålar Guds härlighet och uppenbarar hans väsen.*

Öppna Bibeln och se bilden av honom: När han vägleder den samariska kvinnan till insikt om det levande vattnet som Messias ger, när han botar leprasjuka, när han öppnar blindas ögon och dövas öron. När han ger lama rörlighet och uppväcker döda. När han välsignar barnen och ger de föraktade publikanerna Matteus och Sackeus förlåtelse och upprättelse. När han tillrättavisar fariseerna och välter omkull penningväxlarnas bord. När han mättar hungriga med bröd från himlen. När han går på vattnet och stillar stormen. När han för vår skull av kärlek till mänskligheten låter sig hånas, piskas och hängas upp på ett träkors. När han ber för sina bödlar, när han leder den botfärdige rövaren till frälsningsvisshet, när han till sist dör. Se bilden av honom när han tas ner från korset, läggs i en grav för att vila den sjunde dagen, liksom Gud vilade på sjunde dagen när han skapade världen, för att på den första dagen i veckan gå ut ur graven som en segrare över döden och helvetet. *Han har gjort slut på döden och fört liv och odödlighet fram i ljuset genom evangelium (2 Tim 1:10).*

Se honom efter 40 dagar stiga upp till himlen, till Guds majestätets tron. *Sedan han utfört en rening från synderna, sitter han nu på Majestätets högra sida i höjden.* Se honom i hans förnedring, i hans födelse, liv, lidande och död. Men också i sin uppståndelse, i sin himmelfärd och i sin himmelska härlighet, varifrån vi väntar honom en gång komma tillbaka.

Har du och jag sett honom avtecknad, avmålad, avbildad, *Sonen som utstrålar Guds härlighet och uppenbarar hans väsen, då vet vi vem och hur denne Gud är.* Han har älskat oss, varför skulle vi inte älska honom? Han har visat sin kärlek till oss i handling, varför skulle vi inte med våra liv av tacksamhet visa vår kärlek till Gud i handling genom att tjäna och lyda honom? Nu vet vi vem Gud är och då kommer det att påverka vår vardag. *Gud som sa: "Ljus ska lysa fram ur mörkret", han har låtit ljus lysa upp våra hjärtan, för att kunskapen om Guds härlighet, som strålar fram i Kristi ansikte, ska sprida sitt sken (2 Kor 4:6).*

C F W Walther

Skillnaden mellan lag och evangelium

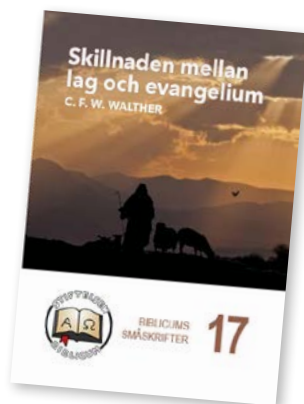
Få har så tydligt som **Carl Ferdinand Wilhelm Walther** klargjort hur viktigt det är att rätt skilja mellan lag och evangelium. Genom grundliga bibelstudier har han visat hur Bibeln förblir en sluten bok om man blandar samman lag och evangelium.

Om det viktiga ämnet "Skillnaden mellan lag och evangelium" höll Walther två serier med kvällsföreläsningar. Den första hölls året 1878 som 10 kvällsföreläsningar över 13 av honom formulerade teser. Den andra hölls åren 1884/85 som 39 föreläsningar över 25 teser. I den här småskriften återges den första serien.

Walthers kvällsföreläsningar utgör en mycket rik skatt med himmelsk visdom till vår salighet.

Pris: 60 kr

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

Hur och när kommer den helige Ande?

Av Bjarte Edvardsen

När pingstdagen kom var de alla samlade. Då hördes plötsligt från himlen ett dån som när en våldsamt storm drar fram, och det fyllde hela huset där de satt. Tungor som av eld visade sig för dem och fördelade sig och satte sig på var och en av dem. Alla uppfylldes av den helige Ande och började tala främmande språk, allteftersom Anden ingav dem att tala.

I Jerusalem bodde fromma judiska män från alla folk under himlen. När dånnet hördes samlades folkskaran, och alla var skakade eftersom var och en hörde sitt eget språk talas. Håpnar och förundrade frågade de: "Är de inte galileer, alla de som talar? Hur kan då var och en av oss höra sitt eget modersmål? Vi är parter, meder och elamiter, vi bor i Mesopotamien, Judeen och Kappadokien, i Pontus och Asien, i Frygien och Pamfyliden, i Egypten och i trakterna kring Kyrene i Libyen, vi är inflyttade från Rom, vi är judar och proselyter, kretensare och araber – ändå hör vi dem tala på våra egna språk om Guds väldiga gärningar!"

De var alla håpnar och förvirrade och frågade varandra: "Vad kan det här betyda?" Men andra sade hånfullt: "De har druckit sig fulla på sött vin" (Apg 2:1–13).

Pingstdagen är den dag när Jesus sände den helige Ande till lärjungarna. Det blev precis som Jesus hade lovat: "Det är för ert bästa som jag går bort. För om jag inte går bort, kommer inte Hjälparen till er. Men när jag går bort ska jag sända honom till er" (Joh 16:7). Här förutsäger Jesus vad som kommer att hända strax efter Jesu himmelfärd på pingstdagen.

Anden började dock inte att existera eller vara verksam först då. När Jesus såg att han skulle sända den helige Ande till lärjungarna, så ska vi ändå komma ihåg att Anden inte började existera på pingstdagen. Nej, för den helige Ande är sann Gud – och alltså från evighet precis som Fadern och Sonen. Och vi ska inte heller tänka att den helige Ande hade varit inaktiv ända fram till pingstdagen. Nej, Anden har varit verksam

genom Guds Ord ända från första början. Vi bekänner i den nicenska trosbekännelsen att den helige Ande har "talat genom profeterna". Och kung David, författaren till väldigt många psalmer i Psaltaren, sa vid ett tillfälle: "HERRENS Ande har talat genom mig, hans ord *är* på min tunga. Israels Gud har talat" (2 Sam 23:2–3).

De tre personerna i den ende sanne Guden visar sig tydligt vid olika tider. Men det är också sant att den helige Ande är mer framträdande på pingstdagen än vid något annat tillfälle. De tre personerna i gudomen – de uppenbarar sig på ett särskilt sätt vid olika tider och de genomför olika verk: skapelsen, återlösningen och helgelsen. Luther skriver i den stora katekesen: "Jag tror på Fadern som har *skapat* mig, jag tror på Sonen som har *återlöst* mig, jag tror på Anden som *helgar* mig." De genomför olika verk, men ändå gör de också alltid allt tillsammans, för det går inte att skilja de tre personerna åt. De är hela tiden tillsammans. I den athanasianska trosbekännelsen bekänner vi att "vi dyrkar en enda Gud i tre personer och tre personer i en enda gudom, i det att vi varken sammanblandar personerna eller söndrar det gudomliga väsendet".

Den helige Ande riktar strålkastarljuset mot Jesus

Man kan säga att den helige Ande är den blygaste personen av de tre i gudomen. För Andens uppgift är inte att ge sig själv uppmärksamhet. Detta hade också Jesus sagt till lärjungarna på förhand: "Men när Hjälparen kommer som jag ska sända er från Fadern, sanningens Ande som utgår från Fadern, *då ska han vittna om mig*" (Joh 15:26). Andens största uppgift är att vittna om Jesus och att rikta våra blickar mot Jesus.

Det är ungefär som vid en teaterpjäs, då det finns en som riktar ett strålkastarljus mot huvudpersonen på scenen. Hans uppgift är inte att själv få uppmärksamhet, utan att ge uppmärksamhet åt den som är på scenen. Precis så är det också med den helige Ande – han riktar strålkastarljuset mot Jesus. Och anledningen till det är att Gud vill att vi ska tro på Jesus, för att få evigt liv. Som Jesus sa: "Och detta *är* det eviga livet: att de känner dig, den ende sanne Guden, och den som du har sänt, Jesus Kristus" (Joh 17:3). Den som tror på Jesus har evigt liv, och just därför är den helige Ande upptagen med att rikta strålkastarljuset på Jesus så att vi ser på honom.

Jag nämnde att den helige Ande är blyg. På ett sätt är den helige Ande blyg eftersom han håller sig i bakgrunden. Men på ett annat sätt är Anden inte så blyg, för han är väldigt pratsam.

När och hur kommer den helige Ande?

När kommer den helige Ande till oss och på vilket sätt? Är det som vissa tror, att den helige Ande kommer till oss ibland med speciella uppenbarelser som ingen annan kan höra, och så att vi kommer i extas? Ska vi behöva sitta och vänta på att den helige Ande ska komma till var och en av oss på ett mystiskt sätt? Ska vi behöva vara osäkra på när den helige Ande kommer att komma? Eller ska vi vara osäkra på om den helige Ande överhuvudtaget har kommit under en gudstjänst? Nej, den helige Ande kommer till oss på ett mycket bättre sätt. Den helige Ande kommer varje gång Guds Ord blir predikat eller läst. Och den helige Ande kommer varje gång någon blir döpt och varje gång vi deltar i nattvarden.

Det är en tröst att den helige Ande arbetar på det sättet, för det innebär att vi aldrig behöver lämna en gudstjänst besvikna och tänka ”den helige Ande var inte här idag”. Så tänker människor som tror att tron alltid måste resultera i starka känslor. Då tänker man: ”Jag kände inget särskilt idag, så då kan inte den helige Ande ha varit här idag. Vad tråkigt! Jaja. Vi får hoppas att Anden dyker upp nästa gång i alla fall.”

Men den helige Ande är inte opålitlig. Nej, den helige Ande är en Hjälpare som vi alltid kan lita på. Den helige Ande är inte slumpmässig och bara dyker upp ibland när han känner för det. Nej, den helige Ande är trogen, pålitlig och regelbunden i sitt arbete. Den helige Ande dyker *alltid* upp, oavsett om vi känner saker eller inte. Den helige Ande är *alltid* verksam genom Ord och Sakrament, när vi använder Ordet och Jesu instiftade heliga sakrament.

Den helige Ande bor i de troende

Och vet ni vad? Genom tron så finns faktiskt den helige Ande inuti oss, hela tiden. Den helige Ande har flyttat in och bor i oss. I Romarbrevet kapitel 8 skriver Paulus: ”Ni däremot lever inte i köttet utan i Anden, eftersom *Guds Ande bor i er*” (Rom 8:9). I flera psalmer som handlar om den helige Ande finns det ofta en uppmaning: ”Kom, helige Ande!” (eller ”Kom, helge Ande!”). Det är inte fel att sjunga så eller att be så, för vi vill ju att den helige Ande ska komma till oss genom Ord och Sakrament. Men samtidigt så kan vi också komma ihåg att den helige Ande redan bor i oss.

Vad var det Hjälparen skulle hjälpa lärjungarna med?

Jesus kallade den helige Ande en ”Hjälpare”. Vad var det Hjälparen

skulle ”hjälpa” lärjungarna med? Just innan Jesus steg upp till himlen och lämnade lärjungarna hade han gett dem en missionsbefallning: ”Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem i Faderns och Sonens och den helige Andes namn och lär dem att hålla allt som jag befallt er” (Matt 28:18–20). ”Gör *alla folk* till lärjungar”. Men alla folken pratar ju olika språk, och de allra flesta pratade språk som lärjungarna inte kunde prata.

Så hur skulle nu det här gå till att göra alla folk till lärjungar? Hur skulle de kunna kommunicera med dem? Anden gav dem förmågan att kunna tala främmande språk. Om vi behöver lära oss ett nytt språk så behöver vi studera ganska länge för att lära oss det och behärska det. Jag flyttade från Norge till Sverige för 12 år sedan, och trots att norska och svenska är väldigt lika, så tog det lång tid för mig innan jag kunde prata svenska. Och fortfarande kan jag tycka att det är lite klurigt. Ibland råkar jag använda ord som endast finns på norska, och de jag pratar med ser ut som ett frågetecken. Men som en konsekvens av att jag flyttat från Norge till Sverige så har det också blivit svårare och svårare att prata norska, för ibland kommer jag bara på det svenska ordet när jag letar efter det norska ordet för det som jag vill uttrycka. Så det där med olika språk är något som gör våra liv svårare.

Så var det även på apostlarnas tid. Men på pingstdagen hände något som skulle underlätta för apostlarna att kommunicera! Människorna på gatorna som hörde apostlarna predika utbrast: ”*Är de inte galileer, alla de som talar? Hur kan då var och en av oss höra sitt eget modersmål?*” Vi är parter, meder och elamiter, vi bor i Mesopotamien, Judeen och Kappadokien, i Pontus och Asien, i Frygien och Pamfylien, i Egypten och i trakterna kring Kyrene i Libyen, vi är inflyttade från Rom, vi är judar och proselyter, kretensare och araber – *ändå hör vi dem tala på våra egna språk om Guds väldiga gärningar!*” (vv 7–11).

Om någon i en kyrka skulle kallas till att resa som missionär till ett annat land, så skulle han inte genast kunna resa iväg och börja kommunicera med människorna som bor där. Han skulle först behöva studera språket för att lära sig det och även tillbringa en del tid där för att börja behärska språket. Men apostlarna kunde på pingstdagen plötsligt börja tala nya och främmande språk, utan att de först studerat dessa språk för att lära sig dem. Det här var en övernaturlig gåva som den helige Ande gav åt apostlarna.

Den helige Ande är också strategisk

Vi ser hur strategisk den helige Ande är. Judarna var utspridda bland många folkslag. Men just vid den här tiden befann sig många judar i Jerusalem för att fira pingsthögtiden. När nu lärjungarna började predika evangeliet, fick de höra det på sitt eget språk. När de sedan efter högtiden skulle resa tillbaka hemåt, kunde de ta med sig evangeliet och dela det med sina familjer, vänner och grannar.

Sedan reste också apostlarna iväg åt olika håll för att sprida evangeliet om Jesus till fler och fler folkslag. På så vis blev det nya lärjungar. Dessa i sin tur har rest till andra länder som ligger ännu längre bort, och på så vis har evangeliet spridits till folk i alla världsdelar och alla länder.

Missionsbefallningen gäller också oss

Uppdraget är inte slutfört. Trots att kristna redan har spridit evangeliet till alla världsdelar och alla länder, så föds det hela tiden fler människor till den här världen. Också de behöver få höra evangeliet. Vi har fått evangeliet för vår egen tros skull, men ändå inte för att vi ska hålla det för oss själva. Vi har fått uppdraget att sprida det och dela det med andra.

Missionsbefallningen från Jesus gällde inte bara apostlarna – den gäller också oss. Men alldeles för ofta agerar vi som om missionsbefallningen har slutat att gälla. Hur många gånger har vi inte varit tysta när vi borde ha talat? Det är som om uppdraget redan skulle vara slutfört och att det inte finns fler människor där ute som behöver få höra om Jesus.

Varje gång vi ber Fader vår, så ber vi: "Förlåt oss våra skulder". Vi behöver be Gud om förlåtelse. Jesus har uppmanat oss att be den bönen ofta, för vi har så ofta hållit evangeliet för oss själva. Och vi behöver aldrig tvivla på att Gud vill förlåta. Gud förlåter alltid och det finns alltid förlåtelse att få, för den har Jesus redan vunnit åt oss. Paulus skriver i Efesierbrevet: "I honom är vi friköpta genom hans blod och har förlåtelse för våra synder" (Ef 1:7). Helt oförtjänt har vi alltid tillgång till en ousinlig källa av förlåtelse. Och den helige Ande är vår Hjälpare som ständigt påminner oss om att Gud förlåter oss, oavsett hur mycket du och jag har syndat mot honom. *Kom alltid ihåg dessa trösterika ord: Dina synder är förlåtna!*

Låt oss använda den språkförmågan vi har! Befallningen att sprida evangeliet gäller ända till den yttersta dagen. Vi kan inte förvänta oss att plötsligt kunna tala ett nytt, främmande språk som apostlarna kunde

på pingstdagen. Men vi har ändå förmågan att tala åtminstone *ett språk*. Vi behöver inte heller tänka att vi måste resa till främmande länder för att sprida evangeliet – det bor ju många människor runt omkring oss som också behöver få höra evangeliet om Jesus. Han är Guds lamm som tagit bort världens synd. Och han har lovat att vara med oss alla dagar till tidens slut. Utan Guds hjälp förmår vi ingenting. ”Allt förmår jag i honom som ger mig kraft”, skriver Paulus (Fil 4:13). Och Hebreerbrevets författare skriver: ”HERREN är min hjälpare, jag ska inte vara rädd. Vad kan en människa göra mig?” (Heb 13:6).

Rättfärdiggörelsen genom tron

– *Luthers nyupptäckt av det villkorlösa evangeliet*

Red: Seth Erlandsson.

Möt Martin Luther själv genom hans egna skrifter. Om en kristen människas frihet (i nyöversättning), Företal till Romarbrevet och utdrag ur Stora Galaterbrevskommentaren. Här presenteras Luthers reformatoriska gärning i ett koncentrat.

Seth Erlandsson har nyöversatt delar av Luther-texterna och bidrar även med två egna avsnitt som ger en tydlig presentation av vad Luthers nyupptäckt egentligen innebär. Boken innehåller också utdrag ur Romarbrevet och Galaterbrevet.

Nu endast 90 kr (förr 140 kr)

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

Det utlovade landet¹

Det förlorade paradiset

Genom syndafallet drabbades Guds goda skapelse av död och förgängelse. Förförda av djävulen förlorade Adam och Eva paradiset, den frid med Gud och den oförgänglighet som de hade innan djävulen tog detta ifrån dem. Den död (skilsmässa från Gud och paradiset) som de skulle drabbas av om de misstrorde Gud och handlade mot hans goda vilja hade nu drabbat dem och därmed alla deras efterkommande. Gud sa till Adam: ”Du lyssnade på din hustru och åt av trädet som jag befallde dig att inte äta av. Därför ska marken vara förbannad för din skull. *Med möda* ska du livnära dig av den så länge du lever. . . *I ditt anletes svett* ska du äta ditt bröd tills du vänder åter till jorden, för av den är du tagen. *Jord är du, och jord ska du åter bli*” (1 Mos 3:17–19).

Kan då vi syndare som ska bli jord igen återfå paradiset här i förgängelsens värld? Nej, *den här världen kan inte bli ett paradys*. Den är lagd under förgängelsen och vår jordiska kropp ska åter bli jord. Den här världen ska gå under på den yttersta dagen (Matt 24:35, 2 Pet 3:10). Jesaja profeterar: ”Himlens hela härskara går under, himlarna rullas ihop som en bokrulle. Hela dess härskara faller förvisnad ner som vissnade löv från vinrankan, som vissnade blad från fikonträdet” (Jes 34:4). Johannes berättar vad Jesus lät honom se i en syn: ”Jag såg en ny himmel och en ny jord. *Den första himlen och den första jorden var borta*, och havet fanns inte mer” (Upp 21:1).

Likväl utlovar Gud redan nu en frälsning av nåd allena från denna förgängliga värld, *ett oförgängligt rike, ett evigt, himmelskt fridsrike* som gåvan av ett jordiskt land skulle peka fram emot och vittna om. De

---

1 Några avsnitt av denna artikel hölls som föredrag vid LBK-Norges 45-årsjubileum den 28 juli 2023.

många ställföreträdande soningsoffren och templet i landets mitt vittnade om den rening som är förutsättningen för syndernas förlåtelse och evig frid. All synd och all orenhet måste bortskaffas som oförenlig med Gud den helige och hans syndfria paradiset. Syndens, dödens och förgängelsens upphovsman, djävulen och hans makt, måste besegras, krossas. Men hur ska det då gå till? Ingen syndare kan ju åstadkomma det.

Det glada frälsningsbudskapet

Profeternas glada budskap och löfte lyder: Synden och dess följd döden och förgängelsen ska besegras, undanskaffas, genom en kommande Frälsare, en Människoson. Genom sin syndfrihet ska han som alla människors ställföreträdare krossa syndens, dödens och förgängelsens upphovsman. Han och bara han kan och ska avlägsna hindret för evigt liv med Gud i hans paradiset. Detta löfte fullbordades genom Jesus Kristus. ”Han är Messias, HERREN” (Luk 2:11), förkunnade ängeln för herdarna utanför Betlehem. Till sina lärjungar sa Jesus: ”Ingen kommer till Fadern utom genom mig. Har ni lärt känna mig, ska ni också lära känna min Far” (Joh 14:6f). Och Jesu apostlar understryker denna sanning: ”Hos ingen annan finns frälsningen, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta” (Apg 4:12).

Direkt efter syndafallet med dess katastrofala följder för den här världen och alla dess invånare lovade Gud att gripa in som människornas frälsare. Gud sa till förföraren: ”Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma och hennes avkomma. Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen” (1 Mos 3:15). Syndens upphovsman och hans makt skulle krossas. *Genom en kvinnas avkomma, dvs en människoson, skulle HERREN genomföra frälsningen från synd och död å alla människors vägnar.* Eftersom ingen syndare kan göra det, måste denne utlovade människoson vara *Guds unike son, både Gud och människa*, och som sådan ”vår rättfärdighet”: Jeremia profeterade på 600-talet f Kr: ”Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag låter *en rättfärdig telning* växa upp åt David... Detta är det namn man ska ge honom: *HERREN vår rättfärdighet*” (Jer 23:5–6). Jesaja profeterade mer än 100 år före Jeremia: ”Ett barn blir oss fött, en son blir oss given. . . *Hans namn är . . . Mäktig Gud*” (Jes 9:6). Och Mika profeterade vid samma tid: ”Du, Betlehem, Efráta, som är så liten bland Juda tusenden, från dig ska det åt mig komma en som ska härska över Israel. Hans ursprung är före tiden, från evighetens dagar” (Mi 5:2).

Israels barn, som genom frälsningen från trälldomshuset Egypten fick en tydlig förebild för *Guds makt att frälsa från syndens och dödens fångenskap*, accepterade uppdraget att vara Guds tjänare när Sinaiförbundet instiftades ("Allt som HERREN har sagt vill vi göra och lyda", 2 Mos 24:7). Men snart svek de sitt löfte och ägnade sig åt avgudadyrkan, fastän Gud gång på gång genom sina profeter påminde dem om den utlovade Frälsaren. Genom andlig blindhet kände de inte igen honom och tog inte emot honom, när han kom för att besegra döden och djävulen. *De ville ha en världslig kung och ett världsligt paradis*, inte en Frälsare som kommer som en ödmjuk tjänare, "ridande på en åsna" (Sak 9:9) för att lida och dö för alla människors synder, något som Jesaja i förväg fått se i en syn och förkunnat för dem: "Han blev genomborrad för våra brott, slagen för våra synder. *Straffet blev lagt på honom för att vi skulle få frid*" (Jes 53:5). Aposteln Johannes beskriver det tragiska så här: *Han var i världen och världen hade blivit till genom honom, men världen kände honom inte. Han kom till det som var hans eget, och hans egna tog inte emot honom* (Joh 1:10f).

Till Pilatus, ståthållaren som dömde vår enda räddning från synd och död till döden på uppmaning av judarnas ledare, sa Jesus: *Mitt rike är inte av den här världen* (Joh 18:36). Den här världen är förgänglig, ja, "hela världen är i den ondes våld" (1 Joh 5:19). När den ene av de dödsdömda rövarena vände sig till Jesus och bad: "Jesus, tänk på mig när du kommer till ditt rike", så svarade Jesus: ***I dag ska du vara med mig i paradiset*** (Luk 23:42–43). Rövaren hade fått nåden att tro att *Jesus hade ett himmelskt rike utan förgängelse, att döden inte kunde besegra honom och hans rike*. Redan Abraham såg fram emot det rike som inte likt den här världens riken är drabbat av förgängelse. Hebreerbrevets författare skriver: "I tron levde han i löfteslandet [Kanaans land] som i ett främmande land. Han bodde i tält med Isak och Jakob som var medarvingar till samma löfte, för han väntade på staden med de fasta grundvalarna vars byggmästare och skapare är Gud" (Heb 11:9–10).

Löftet om ett land utan synd och löftet om Kanaans land

Nu kanske någon undrar? Hur ska vi då se på löftena om Kanaans land? Det var ju ett *jordiskt* land med den förgänglighet som präglar alla jordiska riken. I Kanaans land var inte döden utplånad och i dess centrum, Jerusalem eller Sion, rådde ofta allt annat än frid. Svaret är: När Gud genom sina profeter undervisar om andliga och eviga ting, använder

han sig av jämförelser från jordiska förhållande, av bilder och liknelser. Dessa bilder kallas i Hebreerbrevet för ”skuggbilder”, för de är *bara en skugga av den himmelska verkligheten och pekar fram mot den*. ”Lagen (dvs de Fem Moseböckerna) ger en skuggbild av det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt”, skriver Hebreerbrevets författare (Heb 10:1).

I Moseböckernas kan vi läsa om tabernaklet med det allraheligaste, översteprästens offertjänst, de otaliga soningsoffren, brännoffren och gemenskapsoffren, reningarna från all orenhet, de heliga högtiderna mm. Dessa ting är alla en predikan om att *gemenskapen med Gud förutsätter att all synd och orenhet bortskaffas*. De många syndoffren och reningsri-terna pekar fram emot Messias frälsningsgärning och är *en skuggbild av det goda som kommer*” genom hans ställföreträdande gottgörelse för oss. ”Se Guds Lamm som tar bort världens synd”, uppmanar vägröjaren för Messias, Johannes Döparen (Joh 1:29). ”Jesu Guds Sons blod renar oss från all synd” (1 Joh 1:9). Och i Hebreerbrevet kan vi läsa: ”Vi har en sådan överstepräst som sitter på högra sidan om Majestätets tron i himlen och som tjänar i *helgedomen, det sanna tabernaklet som HERREN själv och som ingen människa har rest*” (Heb 8:1–2). ”Reglerna om mat och dryck och om olika reningar handlar bara om *yttre regler fram till tiden för en bättre ordning*. Men nu har Kristus kommit som överstepräst *för det goda som skulle komma. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså inte tillhör den här skapelsen, gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning*” (Heb 9:10–12). När det gäller Sinaiförbundets regler för högtider och sabbat, rent och orent, betonar Paulus: *”Allt detta är en skugga av det som skulle komma, men själva verkligheten är Kristus*” (Kol 2:17).

Den sanna vilan kan bara tas emot i tro

Som en skuggbild för Guds sanna rike kallar Mose Kanaans land för *”vilan”* (på hebr. *menuchá*). Genom detta land ville Gud *som gåva* ge Israels barn *vila och ro för alla fiender runt omkring*. Mose säger i sitt avskedstal: ”Ni ska inte göra allt som vi i dag gör här, där *var och en gör vad han själv anser vara rätt. Ni har ju ännu inte kommit in i den vila (menuchá) och den arvedel som HERREN din Gud vill ge dig*” (5 Mos 12:8–9).

Ohörsamhet mot Guds ord, otro gör att människor går miste om denna vila. När Jesaja profeterar om vad *”telningen från Ishais avhugna*

stam”, Messias, skänker åt oss genom sin försoningsgärning, kallar han Guds sanna rike för ”hans *vila*”² (hans *menuchá*, på grek. hans *anápausis*) och att den ”ska vara härlig” (se Jes 11:1,10). När psalmisten påminner oss om HERRENS frälsande nåd, vädjar han: ”Vänd om *till din vila* (på hebr. till din *menuchá*, på grek. din *anápausis*), min själ!” (Ps 116:6–7). Den frid och vila som kännetecknar Guds sanna rike får vi njuta av *i hjärtat genom tron redan här i ofridens och lidandets värld*. Lägg märke till hur Messias, HERREN Jesus Kristus, anknyter till detta i Jesaja 11 och Ps 116 när han säger: ”*Kom till mig*, alla ni som arbetar och är tyngda av bördor, *så ska jag ge er vila*. Ta på er mitt ok och lär av mig, för jag är mild och ödmjuk i hjärtat. Då ska ni finna *vila* (på grek. *anápausis*, på hebr. *menuchá*) för era själar, för mitt ok är mildt och min börda är lätt” (Matt 11:28–30).

Hebreerbrevets författare skriver: ”*När nu ett löfte finns kvar* om att få komma in i *hans vila*, låt oss då akta oss så att ingen av er visar sig gå miste om det. *Evangeliet* har förkunnats för oss liksom för dem, men de [som förblev ohörsamma] hade ingen nytta av ordet de hörde eftersom det inte smälte samman i tro med dem som lyssnade. *Det är vi som tror som går in i vilan*” (Heb 4:1–3). ”Om Josua hade fört dem in i vilan, skulle Gud inte senare ha talat om en annan dag. *Alltså kvarstår en sabbatsvila för Guds folk. Den som går in i hans vila får vila sig från sina gärningar*” (Heb 4:8–10). Petrus finner det angeläget att påminna om detta för de kristna, utspridda i nuvarande Turkiet, som fick utstå svåra prövningar: ”*Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Far! I sin stora barmhärtighet har han genom Jesu Kristi uppståndelse från de döda fött oss på nytt till ett levande hopp, till ett arv som aldrig kan förstöras, fläckas eller vissna och som förvaras åt er i himlen*” (1 Pet 1:3–4).

En oförtjänt gåva från Gud

Eftersom Kanaans land var *en oförtjänt gåva* och ”*ett mycket gott land*” precis som Guds sanna rike är överflödande gott, kunde Kanaans land peka fram emot Guds sanna rike och vara en ”skuggbild” av det. Och precis som Guds sanna rike *inte kan erövrats eller intas genom mänsklig kraft*, kunde inte heller Kanaans land det. Det kunde inte tas i besittning genom egna gärningar, egen kraft och styrka, utan *bara genom Guds*

---

2 Luther och King James Version översätter förtjänstfullt ordagrant ”hans vila” (”seine Ruhe”, ”his rest”), andra väljer översättning ”viloplats” eller ”boning”.

övernaturliga ingripanden. Det fick Israels barn bevittna gång på gång.

Låt oss se vad Moseböckerna säger om Kanaans land. ”HERREN sa till Abram: Gå ut från ditt land och din släkt och din fars hus och bege dig till *det land som jag ska visa dig*” (1 Mos 12:1). Utan att ha sett det utlovade landet litade Abraham på Guds ord, lämnade sitt land och sin släkt och gav sig i väg. Hebreerbrevet kommenterar: ”*I tron lydde Abraham när han blev kallad att dra ut till ett land som han skulle få i arv, och han gav sig i väg utan att veta vart han skulle komma*” (Heb 11:8).

När Abraham kom till Kanaans land sa HERREN till honom: ”Åt dina efterkommande ska jag ge detta land” (v 7). Till hans son Isak upprepades löftet: ”Jag ska ge dig och dina efterkommande alla dessa landområden, och jag ska hålla den ed som jag gett din far Abraham” (1 Mos 26:3). Löftet upprepades också till Isaks son Jakob: ”Det land som jag gett till Abraham och Isak ger jag till dig. Och åt dina efterkommande ska jag ge detta land” (1 Mos 35:12). *Det utlovade landet var alltså Guds goda gåva till Abraham, Isak och Jakob och deras efterkommande, precis som Guds sanna och eviga rike aldrig kan bli vårt genom våra gärningar utan bara som en oförtjänt gåva från Gud. Det grundar sig på Guds löfte.* Det är på så vis en skuggbild av Guds sanna rike.

En tid av prövningar före fullbordan

Innan löftet går i fullbordan för Abrahams barn kom *en tid av prövningar*. Så är det också med Guds sanna rike. Apostlarna uppmanade lärjungarna att förbli i tron och sa: ”Vi måste gå igenom många lidanden för att komma in i Guds rike” (Apg 14:22). Till Abraham sa HERREN: ”Du ska veta att dina efterkommande ska bo som främlingar i ett land som inte är deras där man ska göra dem till slavar och förtrycka dem i fyrahundra år. . . I fjärde släktleddet ska de återvända hit, för amorreerna har ännu inte fyllt sina synders mått” (1 Mos 15:13–16). När Israels barn hade bott i Egypten i 430 år uppenbarade sig Gud för Mose i en brinnande buske. Han gjorde det genom sin Son, sin *Mal’ak* = sin utsände (oftast översatt ”HERRENS Ängel”), och sa: ”Jag har sett hur mitt folk blir förtryckta i Egypten, och jag har hört hur de ropar över sina plågare. *Jag känner deras lidande. Därför har jag kommit ner* för att rädda dem från egyptierna och föra dem ut ur det landet *upp till ett gott och rymligt land som flödar av mjölk och honung*” (2 Mos 3:7–8).

Frälsningen från trældomslandet var en förutsättning för att Abrahams barn kunde få Kanaans land till arvedel. Så är också uppfyllelsen, fräls-

ningen genom Jesu korsdöd och uppståndelse, förutsättningen för vår arvedel, Guds himmelska rike.

Med *det helt mirakulöst frälsta folket* ut från träldomslandet ingår Gud ett förbund vid Sinai berg. Det fick *ett särskilt uppdrag* som de lovade fullgöra: ”Han [Mose] tog förbunds-boken och läste upp den för folket, och de sa: *Allt som HERREN har sagt vill vi göra och lyda*” (2 Mos 24:7). Men dessvärre svek de sitt löfte på det grövsta.

Sinaiförbundet var *ett förberedande förbund som pekar fram emot och fullbordas av det nya förbundet*. Jeremia skriver: ”Se, dagar ska komma, säger HERREN, då jag sluter *ett nytt förbund* med Israels hus och med Juda hus, *inte som förbundet jag slöt med deras fäder* den dag då jag tog deras hand och förde dem ut ur Egyptens land – *förbundet med mig som de bröt*” (Jer 31:31–32). Som HERRENS speciella tjänare skulle Sinaiförbundets folk vittna om försoningens nödvändighet, att *all orenhet måste bortskaffas och bara kan bortskaffas genom Guds ställföreträdande offer*. Men de många ceremoniallagarna och reglerna blev en för tung börda för dem, ett ”slavok”. När Sinaiförbundet fick sitt slut och sin fullbordan genom det nya förbundet, inträdde en frihet från denna tunga börda. Paulus skriver: ”Till denna frihet har Kristus gjort oss fria. Stå därför fasta och *låt er inte tvingas in under slavoket igen*” (Gal 5:1).

Otro och ständig upproriskhet

Mose hinner inte komma ner från berget med de tio förbundsorden som de hört HERREN tala till dem ur elden, förrän de *sviker Gud i otro*. De sa till Aron: ”Kom och gör oss en gud som ska gå framför oss. För vad som har hänt den där Mose som förde oss upp ur Egyptens land, det vet vi inte” (2 Mos 32:1). Så gjorde de åt sig en guldkalv och sa: ”Här är din gud, Israel, som har fört dig upp ur Egyptens land” (v 4).

Fastän de sett hur Gud frälst dem av nåd allena genom stora och mäktiga under och hört honom tala till dem från bergets topp ur elden, skapar de sig en människogjord gud som varken kan frälsa eller tala. Svårt att förstå att syndafallet kan skapa en sådan andlig blindhet!

Under hela den långa ökenvandringen gör Israels barn gång på gång uppror mot Gud. Mose sammanfattar situationen efter den 40-åriga vandringen strax före sin död: ”Från den dag då du drog ut ur Egyptens land tills du kom till denna plats [dvs till Moabs hedar på andra sidan Jordan] har ni varit upproriska mot HERREN” (5 Mos 9:7). Och det skulle inte bli bättre. HERREN sa till Mose: ”*När jag [HERREN] har*

fört dem in i det land som jag med ed har lovat åt deras fäder, ett land som flödar av mjölk och honung, och de äter och blir mätta och feta, kommer de att vända sig till andra gudar och tjäna dem och förakta mig och bryta mitt förbund” (5 Mos 31:20). Och Mose sa till folket: ”Jag vet att du är upprorisk och hårdnackad. Se, ännu medan jag lever bland er har ni varit upproriska mot HERREN. Hur mycket mer ska ni då inte bli det efter min död! . . . Jag vet att ni efter min död kommer att göra det som är fördärligt och vika av från den väg som jag har befallt er att gå. Därför ska olycka drabba er i kommande dagar” (5 Mos 31:27–29).

Äntligen framme vid gränsen till löfteslandet

När Israels barn cirka två månader efter uttåget ur Egypten närmade sig Kanaans land, det utlovade landet, sa HERREN till Mose: ”Sänd ut män för att speja i Kanaans land som jag ger åt Israels barn” (4 Mos 13:2). Men tio av de tolv spejarna litade inte på HERRENS löftesord, *hans förmoda att besegra alla deras fiender och ge dem landet som gåva*. När de kom tillbaka gjorde de folket modlösa genom att säga: ”Vi kan inte dra upp mot folket, för *de är för starka för oss*.” *De talade illa om landet* inför Israels barn: ”Landet som vi har vandrat igenom och spejat i är *ett land som förtär sina inbyggare*, och allt folk som vi såg där var resliga män.” Alla Israels barn påverkades av denna otro och sa till Mose och Aron: ”Om vi ändå hade fått dö i Egyptens land. . . *Varför leder HERREN oss in i detta land* där vi kommer att falla för svärd och våra hustrur och barn blir fiendens byte? . . . *Vi väljer en ledare och vänder tillbaka till Egypten*” (4 Mos 13:32–33; 14:3–4).

Endast Kaleb och Josua litade på Guds löftesord. De sa till hela Israels församling: ”Landet som vi har vandrat igenom och spejat i är *ett mycket, mycket gott land*. *Om HERREN har behag till oss, ska han föra oss in i det landet och ge det åt oss, ett land som flödar av mjölk och honung*. Var inte upproriska mot HERREN och var inte rädda för folket i landet, för de ska bli som en munskbit för oss. . . *Men hela församlingen ropade att man skulle stena dem*” (4 Mos 14:7–10).

Mose vände sig till HERREN som lovat att vara ”sen till vrede och rik på nåd” och vädjade för folket: ”Förlåt nu folkets missgärning *efter din stora nåd, så som du har låtit din förlåtelse följa detta folk allt ifrån Egypten och ända hit*.” Då sa HERREN: ”Jag förlåter dem enligt ditt ord. Men så sant jag lever och så sant HERRENS härlighet uppfyller hela jorden: Av alla de män som *har sett min härlighet och sett de tecken jag har gjort*

i Egypten och i öknen, och som *nu tio gånger har frestat mig och inte lyssnat till min röst, av dem ska ingen få se det land som jag med ed har lovat deras fäder. Ingen av dem som har föraktat mig ska få se det. . .* Här i öknen ska era döda kroppar falla, alla ni som har klagat mot mig. Ingen av er ska komma in i det land som jag med upplyft hand lovade er att få bo i, ingen utom Kaleb, Jefunnes son, och Josua, Nuns son. Men era barn, som ni sa skulle bli fiendens byte, dem ska jag föra in där, och de ska lära känna *det land som ni har förkastat*. Men era döda kroppar ska falla här i öknen. Och *era barn ska vara herdar i öknen i fyrtio år och få lida för er trolöshet* tills era döda kroppar har förmultnat i öknen” (4 Mos 14:18–33).

Det är otron som fördömer, vägran att ta emot Guds oförtjänta gåva. Hebreerbrevet 3:19 lyder: ”Det var på grund av otro som de inte kunde komma in.” Jfr Jesu ord: ”Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet” (Joh 5:24). Paulus skriver: ”*De bröts bort [från olivträdet] på grund av otro*” (Rom 11:20).

Sammanfattning – Sinaiförbundet och det nya förbundet

Vi glömmer ofta bort att Sinaiförbundet med Israels barn är *ett förberedande förbund för det nya förbundet och innehåller ”skuggbilder” av det kommande goda*. Ceremoniallagens många stadgar och regler vittnade om och pekade fram emot *den renhet från och försoning för all synd* som kom genom den utlovade Frälsaren och som är *förutsättningen för tillträde till Guds paradis, Guds sanna rike*. I och med Frälsarens ankomst och det nya förbundet genom hans fullbordade frälsningsgärning har Sinaiförbundets skuggbilder fått sin uppfyllelse och Sinaiförbundet blivit föråldrat. ”*När han talar om ett nytt förbund [i profetian i Jer 31:31ff], har han därmed förklarat det förra föråldrat*”, säger HERREN (Heb 8:13).

Paulus åskådliggör den stora skillnaden mellan Sinaiförbundet och det nya förbundet med följande ord: *Hagar och Sara är ”två förbund*. Det ena kommer från berget Sinai och föder sina barn till slaveri, det är Hagar. Ordet Hagar står för Sinai berg i Arabien och *motsvarar det nuvarande Jerusalem, eftersom det lever i slaveri med sina barn. Men det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder. . . Ni bröder, ni är löftets barn liksom Isak*” (Gal 4:24–28). ”Varför gavs då Lagen”, frågar Paulus retoriskt, med dess många reningsregler, gudstjänstdetaljer och kravet att vara en Gudsstat, att inte ha kungar som de andra folken utan

ha Gud som sin kung? Han svarar själv: ”Den blev tillagd på grund av överträdelserna *för att gälla tills avkomlingen kom, han som löftet gällde*” (Gal 3:18–19). “*Det himmelska Jerusalem är fritt, och det är vår moder*” (Gal 4:26). Hebreerbrevet skriver om de troende: “*Ni har kommit till Sions berg och den levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem, till änglar i mångtusental, till en festgemenskap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen*” (Heb 12:22f).

SE

Biblicums miniskriftserie

Seth Erlandsson

Israel och judarnas återvändande i vår tid

Många har vänt sig till Biblicum med frågor om Israel och judarnas återvändande i vår tid. Hur ska de bibliska profetiorna tolkas? Vad är den rätta uppfyllelsen? Varför är förvirringen så stor när det gäller profetiornas tolkning? Den här skriften vill ge svar på dessa frågor.

Pris: 30 kr.

Köp för utdelning med mängdrabatt: 5 ex för 100 kr, 10 ex för 150 kr

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

Jesus och domen – del 2 (Matt 25)¹

Av Egil Edvardsen

Vad säger Jesus om den yttersta domen i Matt 25? Vad ska hända på domens dag? Hur blir domen och vad grundar den sig på? Kommer det att bli ett frikännande eller ett fördömande?

Först förmanar Jesus alla med hjälp av två liknelser, den ena om de tio jungfrurna och den andra om talenterna, att **det gäller att vara beredd på den dagen. Den kan komma när som helst.** ”Håll er därför vakna, för ni vet inte vilken dag eller timme han kommer” (v 13). Därefter ger han i verserna 31–46 en kortfattad men mycket upplysande och klargörande beskrivning av det som ska hända på domens dag. Jag ska i denna artikel koncentrera mig på denna beskrivning.

Den sista dagen i världshistorien

Låt oss först se på vv 31–33. De beskriver vad som ska hända allra först på domens dag: *När Människosonen kommer i sin härlighet och alla änglar med honom, då ska han sätta sig på sin härlighets tron. Och alla folk ska samlas inför honom, och han ska skilja dem från varandra som herden skiljer fåren från getterna. Och han ska ställa fåren på sin högra sida och getterna på den vänstra.*

I förra kapitlet, Matt 24:29–31, profeterar Jesus om vad som ska hända på den yttersta dagen och klargör tydligt att **världens slut och hans återkomst hör samman.** På yttersta dagen ska människorna ”se Människosonen komma på himlens moln med stor makt och härlighet” (24:30). Också lärjungarna förstod att Kristi återkomst och den yttersta dagen skulle ske samtidigt. I inledningen till Matt 24 frågar de: ”Vad blir tecknet på din återkomst och den här tidsålderns slut?” Den sista dagen i världshistorien och Jesu återkomst sker samtidigt.

I Matt 25 ger Jesus en profetia om domens dag och den dom han

---

1 Del 1 om Matt 24 finns i Biblicum nr 2/2023, s 58–64.

ska fälla över ”alla folk” när han kommer synligt tillbaka (v 32). Det är ingen liknelse utan en konkret beskrivning av hur det ska gå till på den dagen.

Jesus ska komma som ”Människosonen”, en titel som Jesus ofta brukade om sig själv. Denna titel är ett uttryck för hans sanna mänsklighet och beskriver både å ena sidan hans förnedring och död och å andra sidan hans upphöjelse och härlighet. Här ser vi honom som den upphöjde och förhärligade Människosonen. När han kom till jorden första gången kom han i förnedring och ödmjukhet för att frälsa människorna från alla deras synder genom att lida och dö på korset. När han kommer för andra gången, kommer han i sin upphöjelse och härlighet med oinskränkt gudomlig makt för att döma alla människor.

När han kommer ”ska han sitta på sin härlighets tron”, för han är Kungen över alla kungar och HERREN över alla herrar. Han är den högste. Därför har han både rätt och makt att döma.

Domen han ska avkunna kommer att avgöra alla människors eviga öde. I Matt 24:14 sa Jesus att ”evangeliet om riket ska förkunnas i hela världen till ett vittnesbörd för alla folk. Sedan ska slutet komma.” Jesus återkomst till dom ska alltså inte inträffa förrän detta har skett. På domens dag ska så alla folkslag samlas inför honom. Då ska han sända ut sina änglar som ska föra alla människor fram för tronen.

Gäller detta bara dem som lever när Jesus kommer igen? Nej, det gäller alla människor som har levt på jorden. Jesus säger i Joh 5:28–29: ”Var inte förvånade över detta. Det kommer en tid när alla som ligger i gravarna ska höra hans röst och komma ut. De som har gjort gott ska uppstå till liv, och de som har gjort ont ska uppstå till dom.” **Alla döda ska väckas upp på den yttersta dagen. Alla människor ska samlas framför tronen.**

Två grupper

På domens dag blir mänskligheten uppdelad i två grupper. ”Han ska skilja dem från varandra”, står det i vers 32. Jesus är den allvetande som redan vet allt om alla människor. Han vet vilket förhållande de har haft till honom under sin livstid. Han ser till hjärtana och ser vem som tror och vem som inte tror. *Vi* kan inte se in i hjärtana. Därför är det som är klart för honom inte klart för oss. Men på domens dag ska det bli tydligt för alla vem som trodde på honom och vem som inte gjorde det.

Han ska skilja dem från varandra som herden skiljer fåren från

getterna. Med andra ord kommer det inte att vara svårt att skilja dem åt, ingen ska befinna sig i en gråzon. Liksom det är enkelt för en herde att skilja fåren från getterna, ska det vara enkelt för Jesus att skilja de troende från de otroende på den yttersta dagen.

Att Jesus liknar de troende vid får är inte något nytt. På flera ställen i Bibeln gör han det. Han är den gode herden som vaktar sina får och lamm, och han har gett sitt liv för dem. Han säger om dem: ”Jag känner mina får, och mina får känner mig... Och jag ger mitt liv för fåren” (Joh 10:14–15). ”Mina får lyssnar till min röst, och jag känner dem, och de följer mig. Jag ger dem evigt liv. De ska aldrig någonsin gå förlorade, och ingen ska rycka dem ur min hand” (Joh 10:27–28). Därför är det inte så överraskande när vi nu får höra att han ska ställa fåren, de troende, på sin högra sida.

Alla folkslag ska samlas framför tronen, läser vi. Detta är i linje med det som Paulus skriver i Rom 14:10: ”Vi ska alla stå inför Guds domstol.” Och i 2 Kor 5:10 skriver han: ”Vi måste alla träda fram inför Kristi domstol, för att var och en ska få igen vad han har gjort här i livet, gott eller ont.”

Grunden för domsutslaget

Hur ska vi då förstå Jesu ord i Joh 5:24? ”Jag säger er sanningen: Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet.” Finns det en motsägelse här? Nej! När Jesus säger vad som är *grunden* för domsutslaget, nämner han inte en enda synd som de rättfärdiga har gjort. Han talar bara om deras goda gärningar. Men när han beskriver grunden för de otroendes dom, så drar han fram alla deras synder, särskilt allt det goda som de underlätit att göra i livet men som de skulle ha gjort. *Varför nämner inte Jesus de troendes synder?* Därför att dessa har kastats i havets djup, som profeten Mika skriver (Mi 7:19). Det betyder: *Alla de troendes synder har förlåtits genom att Jesus sonat straffet för dem då han dog för alla människor på korset.* Paulus säger: ”Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelse” (2 Kor 5:19). *När synderna inte tillräknas oss, kan vi inte heller dömas för dem.*

Detta icke-tillräknande av synd eller *denna rättfärdigförklaring erbjuds alla människor och tas emot genom tron på Kristus.* Därför säger Bibeln att den som tror ska bli frälst, men den som inte tror ska bli

fördömd (Mark 16:16). ”Gud har inte sänt sin Son till världen för att döma världen, utan för att världen ska bli frälst genom honom. *Den som tror på honom blir inte dömd*. Men den som inte tror är redan dömd, eftersom han inte tror på Guds enfödde Sons namn” (Joh 3: 17–18). Därför kallar Jesus dem som han ska ställa på sin högra sida för ”rättfärdiga”. *De är rättfärdiga, men inte av sig själva* utan därför att de har tillräknats Kristi fullkomliga rättfärdighet, den som de inte har förkastat utan tagit emot genom tron på honom.

En av den lutherska ortodoxiens lärofäder, Johann Gerhard (1582–1637), skriver i sin dogmatik: ”Nomistiska [lagiska] utsagor ska skiljas från dem som är sant evangeliska. Detta är lagen: *Varje onyttigt ord som människor talar ska de få svara för på domens dag* (Matt 12:36). Detta är evangelium: *Den som hör mitt ord och tror ... drabbas inte av domen* (Joh 5:24). Detta är lagen: *Med ditt hårda och envisa hjärta samlar du på dig vrede till vredens dag, då Guds rättfärdiga dom ska uppenbaras* (Rom 2:5). Detta är evangelium: *Räta på er och lyft era huvuden, för er befrielse närmar sig* (Luk 21:28).²

Varför riktas då en lagisk utsaga till de kristna, något som t ex sker i 2 Kor 5:10? Där står: ”Vi måste alla träda fram inför Kristi domstol.” Förklaringen är att vi måste skilja mellan *lagens och evangeliets syfte och verkan*. Både lag och evangelium ska förkunnas för de kristna. Också lagen, för de kristna har alltjämt kvar sin gamla natur som kämpar emot tron och gör dem sömnaktiga och oförberedda på domen. Den nya människan, Anden som bor i dem, behöver inte lagen. Lagens syfte är inte att ge tillväxt i kristenlivet och få de kristna att bära trons frukter i högre grad, för det förmår inte lagen. Lagen ger ingen kraft till ett heligare liv, till helgelse. Den kan inte heller ge de kristna kraft att hålla ut till slutet, så att de är andligt vakna när Jesus kommer åter. Lagen kräver goda gärningar, men den kan inte ge oss kraft till att göra dem. Lagen förmanar de kristna att hålla sig vakna, men den kan inte ge oss kraft till att vara vakna.

Lagens syfte för de troende är att varna dem för köttslig säkerhet, andlig sömnaktighet och egenrättfärdighet, avslöja dem som syndare. När lagen uppnår sitt syfte hos de kristna, när de i sin dagliga omvändelse erkänner sin synd och sin brist på rättfärdighet inför Gud och i tron

---

2 Johann Gerhard, *Loci Theologici*, ”*De extremo iudicio*”, §65, citerat i Pieper, *Christian Dogmatics*, Vol III, s 541.

flyr till Kristus som sin Frälsare från synden, då ska de få höra evangeliet som säger: ”Den som tror på honom blir inte dömd” (Joh 3:18). ”Så finns nu ingen fördömelse för dem som är i Kristus Jesus” (Rom 8:1). Bara evangeliet kan ge oss kraft till att vara vakna och förberedda på Jesu återkomst och domen.

Skillnaden mellan troende och icke-troende

Låt oss nu vända tillbaka till Matt 25 och lägga märke till en annan viktig sak när det gäller den yttersta domen, nämligen att Jesus på domens dag gör en skillnad mellan troende och icke-troende *innan* han talar om deras gärningar. Av detta förstår vi att det inte är gärningarna som sådana som avgör domen. Nej, den som tror ska bli frälst, den som inte tror ska bli fördömd.

Texten i Matt 25:34–40 lyder: *Då ska Kungen säga till dem som står på hans högra sida: Kom, ni min Fars välsignade, och ta emot som arv det rike som stått berett för er sedan världens skapelse. För jag var hungrig och ni gav mig att äta. Jag var törstig och ni gav mig att dricka. Jag var främling och ni tog emot mig. Jag var naken och ni klädde mig. Jag var sjuk och ni besökte mig. Jag var i fängelse och ni kom till mig. Då ska de rättfärdiga svara honom: Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig att äta, eller törstig och gav dig att dricka? Och när såg vi dig som främling och tog emot dig, eller naken och klädde dig? Och när såg vi dig sjuk eller i fängelse och kom till dig? Då ska Kungen svara dem: Jag säger er sanningen: Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort för mig.*

”Kom!” säger Jesus till de rättfärdiga. De otroende ska däremot få höra: ”Gå bort från mig!” De rättfärdiga är välsignade av Fadern. De blir inte bara välsignade på domens dag, utan de har också blivit välsignade i deras liv. De har blivit välsignade med evangeliet om Frälsaren. Gud Fader har upptagit dem som sina barn i dopet. Och han har fortsatt att välsigna dem och bevara dem genom tron livet ut.

Nu ska de få ”ta emot som arv det rike som stått berett” för dem ”sedan världens skapelse”. Ett arv är något som vi får oförtjänt för att vi är barn. De troende är ”Guds arvingar och Kristi medarvingar” (Rom 8:17). De ska få samma arv som han, samma rike, samma härlighet. Allt av nåd allena.

Det arv som består i ett himmelskt rike har stått berett för de troende ”sedan världens skapelse”. Detta visar att det inte är en följd av vårt

arbete utan helt oförtjänt. Långt innan vi kom till tro, ja, långt innan vi föddes, blev arvet färdigställt för oss. I Guds eviga rådslut blev det bestämt att vi skulle ärva riket. Och i tidens fullbordan sände Gud sin Son till världen för att han skulle göra allt som krävdes för att vi skulle få komma in i himmelriket. Paulus skriver: ”I Kristus har han välsignat oss med all andlig välsignelse i himlen! Han har utvalt oss i honom före världens skapelse till att vara heliga och fläckfria inför honom. I kärlek har han förutbestämt oss till barnskap hos honom genom Jesus Kristus, *efter sin goda viljas beslut*” (Ef 1:3b–5). I Rom 8:30 skriver han: ”Dem som han har förutbestämt har han också kallat, och dem som han har kallat har han också förklarat rättfärdiga, och dem som han har förklarat rättfärdiga har han också förhärligat.”

Jesus sa en gång: ”Den som inte är med mig är mot mig, och den som inte samlar med mig skingrar” (Matt 12:30). Om en person har varit med eller mot Jesus, det framgår av personens gärningar. Tron kan ingen av oss se. Bara Gud kan se tron för den är osynlig. Men *barmhärtighetsgärningar är synliga frukter av den osynliga tron*. Jesus vet det och därför nämner han bara de goda gärningar som de troende har gjort. När det gäller de otroende nämner han alla de goda gärningar som de underlåtit att göra.

I Bergspredikan säger Jesus: ”Saliga är de barmhärtiga, för de ska få barmhärtighet” (Matt 5:7). De som har gjort barmhärtighetsgärningar i livet ska få barmhärtighet på domens dag. Och det är verklig barmhärtighet och nåd de ska få på den dagen. Domaren ska inte nämna en enda av alla deras synder, för alla deras synder har han tagit på sig och lidit straffet för då han dog på korset för dem. Detta har de inte förtjänat. Därför är det bara barmhärtighet och nåd.

De rättfärdigas svar

Detta vet alla troende. De vet att de är frälsta av nåd allena och att de inte har förtjänat frälsningen. Lägg därför märke till det svar som de rättfärdiga ger Jesus efter det att han räknat upp alla deras barmhärtighetsgärningar. De frågar honom: *när* har vi gjort allt detta? De har inte tänkt på alla gärningar som de har gjort som en följd av tron. Däremot har de tänkt mycket på de synder de har gjort, alla de gånger då de underlåtit att vara barmhärtiga mot människor. Men Jesus drar alltså inte fram en enda av deras många synder, för de är förlätta och utstrukna.

Missbruk av Jesu ord om gärningarna

Likväl är det många som brukar detta bibelställe som ett bevis för att frälsningen också är beroende av gärningar. Jesus nämner ju inte alls tron, hävdar de. Han talar bara om gärningar. Det är klart att om detta bibelställe vore det enda ställe i hela Bibeln som talar om människans frälsning, då ligger en sådan slutsats nära till hands. Men som vi vet finns det i Bibeln *en mängd klara utsagor om att frälsningen är av nåd allena genom tro utan laggärningar*. Jesus själv har ju sagt att var och en som tror på honom ska inte gå förlorad (Joh 3:16). Och Paulus undervisar tydligt om detta i Romarbrevet (särskilt Rom 3:21ff) och även i andra brev. Också Gamla testamentet lär att frälsningen är av nåd allena. HERREN säger genom profeten Jesaja: ”Kom, låt oss gå till rätta med varandra! ... Om än era synder är blodröda ska de bli snövita, om än de är röda som scharlakan ska de bli vita som ull” (Jes 1:18). Och David ber i Psalm 51: ”Rena mig med isop, så att jag blir ren, tvätta mig så att jag blir vitare än snö” (v 9).

När Jesus drar fram de goda gärningar som de troende har gjort vittnar detta om att de är rättfärdiga, inte i sig själva utan därför att de genom tron tillräknats hans rättfärdighet. Paulus skriver: ”Honom [Kristus] har Gud ställt fram som en nådastol genom tron på hans blod. Så ville han visa sin rättfärdighet: ... att han både är rättfärdig och förklarar den rättfärdig som tror på Jesus” (Rom 3:25–26). Den frikännande domen på domens dag grundar sig bara på Kristi fullkomliga soningsoffer, inte på människors egna gärningar. Alla som på domens dag blir ställda på den högra sidan ”har tvättat sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod” (Upp 7:14).

De gärningar som de rättfärdiga hade gjort, hade de gjort mot Jesus själv. Jesus säger: ”Jag var hungrig och ni gav mig att äta... Då ska de rättfärdiga svara: Herre, när såg vi dig hungrig och gav dig att äta? ...” Varje god gärning som de troende hade gjort, hade de gjort mot honom. *De troendes goda gärningar var ett uttryck för deras kärlek till Frälsaren, vad de fått av honom*. I domen kan Jesus inte betrakta någon gärning som god om den inte är gjord av kärlek till honom. Men ingen kan ha kärlek till Frälsaren som inte har kommit till tro på honom. ”Utan tro är det omöjligt att behaga Gud”, står det i Heb 11:6.

Inte storslagna gärningar utan gärningar för Jesu minsta bröder

Till sist helt kort om det som Jesus säger i vers 40: ”Allt vad ni har gjort

för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort för mig.” De gärningar som Jesus ska lovorda på domens dag är de som är gjorda mot hans minsta syskon. Inga av de gärningar som Jesus räknar upp är stor-slagna och väcker uppmärksamhet. De troende har inte gjort dem för att få uppmärksamhet och beröm. De är enkla gärningar gjorda i kärlek och tro. Men det är gärningar som har haft oändligt stort värde för alla dem som varit föremål för dem och för Gud.

De otroendes reaktion

De ord som Jesus säger till de otroende på hans vänstra sida är motsatsen till vad de troende fick höra. Och deras reaktion är också den helt motsatta. Det vet inte om sina synder och vad de underlåtit att göra. De tror tvärtom att de har gjort mycket gott. De avslöjar grovt sin egenrättfärdighet. Men egenrättfärdighet duger inte inför Gud på domens dag utan innebär att den enda rättfärdighet som håller inför Gud, Kristi rättfärdighet, har förkastats. Därför drabbas de otroende av fördömsedom: ”Gå bort från mig, ni förbannade, till den eviga elden som är beredd åt djävulen och hans änglar” (v 41). Det är Bibeln klara lära att det finns en dubbel utgång från detta livet: himmel eller helvete. Även om biskopar och liberalteologer har avskaffat helvetet har inte Gud gjort det!

Men Gud vill ingen ogudaktigs död. ”Nej, jag vill att han vänder om från sin väg och får leva” (Hes 18:23). Må Gud hjälpa oss alla att tro på HERREN Jesus och ta emot hans rättfärdighet som vår högsta skatt, nu medan vi lever. För en dag kommer Jesus åter för att döma alla människor. Och den som tror ska bli frälst. Amen.

Utblick över samtiden

”Hur kan musik i sig vara ond eller god?”

En av våra läsare har reagerat på något i *Biblicum* nr 1/2023, en notis i *Utblick över samtiden* med titeln ”Satanismen inom hårdrocken”, som mest innehåller citat från Anders Lindströms aktuella skrift ”Hårdrock – varifrån och varthän?”. Insändaren skriver:

Det är en självklarhet att sånger med sataniskt, sedesfördärligt eller drogrelaterat innehåll är moraliskt förkastliga, och märk väl, detta oavsett musikstil. Men en utsaga som följande (s 45), som finns i notisen, är enligt mitt förmenande djupt problematisk:

”Vad skall vi i detta sammanhang säga om kristen hårdrock? Om exempelvis en musikform har en kristen text är väl det gott och väl, eller? Min ståndpunkt är: Vi kan aldrig upphöja Kristi namn via en aggressiv och brutal musikform. Kristen hårdrock är egentligen en omöjlig kompromiss mellan Jesus och människans syndafördärv. Denna typ av rockmusik förmedlar en anda tillsammans med känslor som är så långt ifrån ett kristet sinnelag man kan komma. Den är som att ge en kram tillsammans med en kraftig haksmäll. Kan man skilja mellan en snyting och en smekning borde man också kunna skilja mellan aggressiv och icke aggressiv musik (även bland kristna musiker och åhörare). En viss musikform blir alltså inte mer ’from’ bara för att den förenas med kristen text. Paulus säger i Gal 5:22–23: ”Andens frukt är kärlek, glädje, frid, tålmod, mildhet...”

Hur kan musik i sig vara ond eller god? Enligt Wikipedia är ljud: ”... mekaniska vågor, en varierande täthet som överförs av ett fast ämne, vätska eller gas, vars frekvenser faller inom intervallet för hörsel ...” Musik, eller ljudvågor, är alltså bara en varierande täthet av ett fast ämne, vätska eller gas, och därmed en del av det skapade. Materien i sig är moraliskt neutral, varav följer att ljudvågor (som bara är fortplantningar av vågor i den) också är moraliskt neutral. Jazz är inte bättre än orgelackompanjemang, som inte är bättre än gregoriansk

sång, som inte är bättre än hårdrock o.s.v. (när det kommer till det rent musikaliska). Det finns också människor som har kommit till tro genom budskapet i den kristna hårdrocken, i Sverige finns bandet Jerusalem och i USA bandet Stryper.

När man hävdar att viss typ av musikstil i sig är ond (och bortser från innehållet i sångerna) hamnar man såvitt jag kan se i den manikeiska villfarelsen, som påstår att materien i sig kan vara ond.

Vi tackar för responsen och för tillfället att påpeka att det är svårt att med Bibeln i hand säga något helt kategoriskt om huruvida en viss musikstil i sig själv är ond eller god. Vi vet t ex att jazz och pop kan vara mycket olika. Hårdrock-genren kännetecknas först och främst av aggressivitet, rytande sång och förvrängt elgitarr-sound. Men många hårdrockband har också framfört så kallade ”power ballads”, långsammare och mjukare sånger med texter om kärlekssorg m m. Även om det finns mycket destruktivt som det bör varnas för, är det nog bäst att inte framställa allt helt svart-vitt. Också hårdrock varierar ganska mycket, både vad gäller textinnehåll och graden av aggressivitet och brutalitet i det musikaliska.

Samtidigt bör vi vara kritiska och fråga oss huruvida en viss musik är *passande eller opassande* att uttrycka budskapet om frälsaren Jesus Kristus och evangeliet om Guds rike. Kan det passa bra med t ex wienervals eller disco? Eller kan associationerna som dessa ger möjligen distrahera eller förstöra budskapet? Musik är mer än ljudvågor. Musik är kultur och kommunikation. Gud har skapat ljudvågor och gett musikaliska gåvor, men de olika musikstilarna har utvecklats av människor. Ett musikstycke är en ”ändsprodukt”, som det heter på danska och norska. Så vilket slags anda präglar då musiken som vi lyssnar till? Uttrycker den kanske dekadent sensualitet, eller upproriskhet? Förvirring? Fred? Glädje? Det är inte så att ett stycke musik i sig självt är ”neutralt” innan det förses med en sångtext. Det här är något som exempelvis alla som gör film har helt klart för sig. ”Musik påverkar våra sinnen och vår ande”, som Anders Lindström skriver i sitt häfte. ”Musik kan suggerera, förföra och göra en människa aggressiv. Den kan mana soldater till tapperhet i strid. Den kan trösta och skapa en romantisk atmosfär.”

I 2 Mos 32 läser vi att israeliterna i öknen dansade och festade efter att ha burit fram offer till en guldkalv. Mose och Josua var samtidigt på väg ner från Sinai berg med de två stentavlorna som Gud hade skrivit buden på. De ”hörde oväsendet när folket skrek”. Josua trodde först att

det var krigsrop. Men Mose sa: ”Det är inte ljudet av segerrop, och inte ljudet av nederlag. Ljudet av sång är vad jag hör.” När sedan Mose kom närmare lägret och fick se kalven och dansen, upptändes hans vrede (vv 15–19). Men redan på långt avstånd hade han uppfattat ljudet av hednisk förvillelse. Det var inte ett helt neutralt ljud, denna sång.

Om reformatorn Martin Luther kan vi läsa att han ”såg ett behov av samklang mellan text och melodi. När han översatte psalmer betonade han att ’texten, noterna, accenten, melodin och likaså hela det yttre uttrycket måste vara en genuin utväxt av den ursprungliga texten och dess anda.’ Han betraktade musiken i sig själv som antingen uppbygglig eller skadlig.”*

Aposteln Paulus uppmuntrar oss att tala till varandra med psalmer, hymner och andliga sånger, sjunga och spela för HERREN i våra hjärtan (Ef 5:19). När de troende samlas i Jesu namn, är Han själv mitt ibland oss. Musiken kan ha olika karaktär, den kan vara glad eller trist, men när vi sjunger till Guds ära bör det vara en vördnad över det. En musikstil med aggressiv och rytande sång osv kan nog sägas vara ganska opassande att kommunicera det kristna budskapet.

Tor Jakob Welde

* https://sv.wikipedia.org/wiki/Luthers_psalmer

Frågor och svar

Det jordiska Israel/Jerusalem och ändens tid

Fråga: Hur ska vi förstå de texter i GT där det talas mycket konkret om det jordiska Israel/Jerusalem och att det mot denna tidsålders slut ska utsättas för ett våldsamt angrepp? Sakarja 14:2–4 talar ju om hur Gud ”ska samla alla hednafolk till strid mot Jerusalem” strax före domedagen. Hesekiel, som profeterar att Gud ”ska sluta ett fridsförbund” med Israel genom ”min tjänare David” ”så att Guds folk kan bo tryggt mitt i öknen” (Hes 34:23–24), han profeterar samtidigt om att Gud ska låta en stor krigshär ledd av Gog och Magogs rike angripa Guds folk men att hela den larmande hopen ska besegras (Hes 38f). Är det fråga om ett storpolitiskt och konkret militärt slutangrepp på den jordiska staten Israel och dess huvudstad Jerusalem, eller handlar profetiorna om ett andligt angrepp på det andliga Sion, de sant troende?

Svar: När vi läser Bibelns skildringar av Guds folk, dess problem och Guds frälsningslöften, kan profetiornas språkbruk lätt tolkas som att såväl problemen som frälsningen är av jordiskt, inomvärldsligt slag. Men människans stora problem är andligt. Det är hennes upproriskhet mot Gud, det är synden som är problemet. Hela Bibeln vittnar om vad synden ställer till med och att den enda lösningen på detta problem inte är en världslig frälsning, en politisk Messias, utan att Guds Son blir människa (en Människoson) för att befria oss från syndens fångenskap, lida och dö i alla människors ställe. Ingen syndare kan genomföra denna frälsning. Endast Gud kan genom sin Son besegra synden och döden, den förödande skilsmässan från Gud.

Messias rike kan av profeterna skildras med jordiska bilder och termer. Men det är inte ett jordiskt, världsligt rike. ”Mitt rike är inte av den här världen”, sa Jesus till Pilatus (Joh 18:36). Och Paulus skriver: ”Vi kämpar inte mot kött och blod, utan mot furstarna, mot makterna, mot

världshärskarna här i mörkret och mot ondskans andemakter i himlarymderna” (Ef 6:12).

Profeterna anknyter ofta till Kanaans land, Israels jordiska rike, med jämförelser och kontraster för att undervisa om Guds andliga rike. Det för oss osynliga, himmelska Jerusalem beskrivs ofta med hjälp av bilder från det jordiska Israel och Juda. (Angående profeternas språkbruk, se min bok ”Profeten Sakarja och hans bok”, sid 13ff, och även artikel ”Det utlovade landet” i detta nummer).

Flera texter nämner att det är GUD som låter fiender angripa Guds folk. Det står: ”*Jag ska samla alla hednafolk till strid mot Jerusalem*” (Sak 14:2). Under hela Israels historia under gamla förbundets tid har Gud tydligt sagt och visat att avfallet från honom leder till olycka och fientliga angrepp. Han vill väcka sitt folk till besinning genom syndens olyckliga följder, så att det vänder sig till den ende sanne Guden och inte fortsätter att förkasta honom. Detsamma gäller nya förbundets gudsfolk, bestående av troende hedningar och troende judar som ett enda gudsfolk. Guds sanna Israel utsätts hela tiden för fientliga angrepp, prövningar och lidande. Paulus och Barnabas ”styrkte lärjungarnas själar och uppmanade dem att stå fasta i tron. De sa: *Vi måste gå igenom många lidanden för att komma in i Guds rike*” (Apg 14:22). Petrus skriver till de troende i Mindre Asien: ”Er fiende djävulen går omkring som ett rytande lejon och söker efter någon att sluka. Stå emot honom, orubblika i tron, och *tänk på att era bröder här i världen går igenom samma lidanden*” (1 Pet 5:8–9).

En skugga av den sanna verkligheten

”Lagen (dvs de Fem Moseböckerna) ger *en skuggbild av det goda som kommer, men inte tingen i deras verkliga gestalt*” (Heb 10:1). Paulus skriver om reglerna för högtider och sabbat, rent och orent mm: ”*Allt detta är en skugga av det som skulle komma, men själva verkligheten är Kristus*” (Kol 2:17). ”Reglerna om mat och dryck och om olika reningar handlar bara om *yttre regler fram till tiden för en bättre ordning*. Men nu har Kristus kommit som överstepräst *för det goda som skulle komma*. Genom det större och fullkomligare tabernaklet, som inte är gjort av människohand och alltså *inte tillhör den här skapelsen*, gick han in i det allra heligaste en gång för alla, inte med bockars och kalvars blod utan med sitt eget blod, och vann en evig återlösning” (Heb 9:10–12). I och med Frälsarens ankomst och det nya förbundet genom hans fullbordade

frälsningsgärning har Sinaiförbundets skuggbilder fått sin uppfyllelse. Så Sinaiförbundet har blivit föråldrat. ”När han [HERREN] talar om ett nytt förbund [i profetian i Jer 31:31ff], har han därmed förklarat det förra föråldrat” (Heb 8:13).

De troende är Guds sanna Israel

Hebreerbrevets författare tilltalar *de troende* med orden: ”Ni har kommit till *Sions berg* och den *levande Gudens stad, det himmelska Jerusalem*, till änglar i mångtusental, till *en festgemenskap och församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himlen*, till Gud som är allas domare och till andarna av rättfärdiga som nått fullkomningen. Ni har kommit till *det nya förbundets medlare, Jesus*, och det renande blodet som talar starkare än Abels blod” (Heb 12:22–24). Här ser vi alltså vad Sions berg och Jerusalem har varit skuggbilder av och pekat fram emot: *Guds himmelska Jerusalem, Guds sanna barn*.

Den första kristna kyrkan bestod av troende judar och i denna kyrka upptogs också troende från hednafolken i enlighet med GT:s profetior: I Jesaja 49 talar HERREN till Messias och säger: ”Jag ska sätta dig till ett ljus för hednafolken, för att du ska bli min frälsning ända till jordens yttersta gräns” (v 6). Till de lidande kristna i Mindre Asien skriver Petrus tröstande: ”Ni är ett utvalt släkte, ett kungligt prästerskap, *ett heligt folk, ett Guds eget folk* för att förkunna hans härliga gärningar” (1 Pet 2:9). Till de kristna i Rom skriver Paulus: ”Alla som härstammar från Israel är nämligen inte Israel, och alla Abrahams avkomlingar är inte hans barn... Det är inte de köttsliga barnen som är Guds barn, utan *löftets barn* räknas som hans avkomlingar” (Rom 9:6–8).

Den moderna staten Israel med staden Jerusalem som dess centrum är varken Sinaiförbundets gudsstat eller nya förbundets gudsfolk, ”en församling av förstfödda som har sina namn skrivna i himmelen”. Staten Israel är en politisk, sekulär stat, ingen gudsstat. Därför godkänner inte de ultraortodoxa judarna i Jerusalemkvarteret Mea Shearim staten Israel. De vill vara kvar i Sinaiförbundet och accepterar inte Israel som en sekulär stat. De tror att Messias ännu inte har kommit utan ska komma som en jordisk kung. Bara han ska upprätta Israel och vara dess kung.

Hela världen är i den ondes våld

Den här världen är lagd under förgängelsen pga synden och kan därför inte bestå. Den måste gå under (se bl a Matt 24:35; 2 Pet 3:10). ”Hela

världen är i den ondes våld”, skriver aposteln Johannes (1 Joh 5:19). När Jesus på världshistoriens sista dag kommer tillbaka ”på samma sätt som ni såg honom stiga upp till himlen” (Apg 1:11), då ska han besegra och döma alla fiender till Guds sanna rike, alla som hånat, plågat, förföljt och försökt förvillva ”Abrahams sanna barn”, ”löftets barn”.

Guds rike är inte ett jordiskt, världsligt rike, utan ett evigt, himmelskt rike. Till dem som betraktade ondskan som en yttlig, yttre orenhet, till dem som inte insåg allvaret med den här världens ondskan och trodde på ett jordiskt gudsrrike, sa Jesus: ”Det är det som kommer ut ur människan som gör henne oren. Inifrån, från människornas hjärtan, kommer de onda tankarna: sexuell omoral, stöld, mord, äktenskapsbrott, girighet, ondskan, svek, orgier, avund, hädelse, högmod och dårskap. Allt detta onda kommer inifrån och gör människan oren” (Mark 7:20–23). Om ondskan i den här världen skriver Paulus: ”Onda människor och bedragare ska gå allt längre i sin ondskan, de bedrar och är själva bedragna” (2 Tim 3:13).

Till slut en kort kommentar till några av bilderna i Hesekiels syner

”Seirs berg” är en skuggbild för hatet och fiendskapen mot Guds folk (35:3). ”Israels berg” (36:1ff) är en skuggbild för Guds sanna folk, de troende som hånas och förtalas av onda människor. ”Ni, Israels berg, ska åter grönska” (36:8). ”Jag ska komma till er” (36:9), ”ruinerna ska byggas upp” (36:10). ”Jag ska stänka rent vatten på er så att ni blir rena. Jag ska rena er från all orenhet... Jag ska ge er ett nytt hjärta” (36:25–27). Jämför med Jesu ord: ”Den som inte är född av vatten och Ande kan inte komma in i Guds rike” (Joh 3:5). I Guds sanna Sion är alla iklädda Messias renhet genom tron. ”Då ska man säga: Det landet som var ödelagt har nu blivit som Edens lustgård” (36:35). ”Kan de här benen få liv igen?” Nej, frälsningen är omöjlig för människor, men inte för Gud. ”Se, jag ska öppna era gravar och hämta upp er, mitt folk” (37:12). ”*Min tjänare David* (dvs Messias) ska för evigt vara deras furste... *Min helgedom ska stå ibland dem för evigt*” (37:25–26). Jämför med Upp 21:22–23: ”Något tempel såg jag inte i staden, för *HERREN Gud den Allsmäktige och Lammet är dess tempel*. Staden behöver inte sol eller måne för att få ljus, för Guds härlighet lyser upp den och dess lampa är Lammet.”

Angreppen från Gog i Magogs land (Hes 38–39) tas upp i Upp 20:7ff. Där kan vi läsa att i slutet av de tusen åren (dvs den nytestament-

liga tiden, uppfyllelsens tid) ”ska Satan släppas ut ur sitt fängelse. Och han ska gå ut för att förleda folken vid jordens fyra hörn, *Gog och Magog, och samla dem till striden... De omringade de heligas läger, den älskade staden*. Men eld kom ner från himlen och förtärde dem. Och djävulen som hade förtlett dem kastades i sjön av eld och svavel ...” I Hes 38:22 beskrivs Gogs nederlag så här: ”Jag ska gå till doms med honom med pest och blod. Slagregn och hagelstenar, eld och svavel ska jag låta regna över honom och hans härar och de många folk som följer honom.” ”Så säger HERREN GUD: Se, jag är emot dig Gog, du storfurste över Meshek och Tubal... Du ska tänka ut onda planer. Du ska säga: Jag ska dra upp mot *det obefästa landet*, jag ska angripa dem som bor där i trygghet, alla som bor där utan murar, bommar eller portar.” **Gud är det sanna Jerusalems murar, dess säkra tillflykt och beskydd. Det har inte sin trygghet i världsliga murar och världslig makt.**

Johannes berättar i Uppenbarelseboken vad Jesus lät honom se efter segern över Gog och Magog: ”Och jag såg en ny himmel och en ny jord. *Den första himlen och den första jorden var borta* och havet fanns inte mer. Och jag såg den heliga staden, det nya Jerusalem, komma ner från himlen, från Gud” (Upp 21:1–2). Det himmelska Jerusalem är liktydigt med Guds sanna rike. Med tanke på att dess medborgare är befriade från syndens lön, döden, genom Lammets blod, kan ”den heliga staden Jerusalem” också kallas för ”bruden, Lammets hustru”: ”En av de sju änglarna ... talade till mig [Johannes] och sa: *Kom, jag ska visa dig bruden, Lammets hustru!*” Så visade han mig ”den heliga staden Jerusalem, som kom ner från himlen, från Gud. Den hade Guds härlighet, dess strålgång var som den dyrbaraste ädelsten, som kristallklar jaspis.” ”Aldrig ska något orent komma in i den, och inte heller den som ägnar sig åt skändlighet och lögn, utan bara de som skrivna i livets bok som tillhör Lammets” (Upp 21:9–11, 27).

SE

Gåvoredovisning 2023-05-14 – 2023-08-22

Till Gunnar Klangs minne Seth & Birgitta Erlandsson 500, Magnus Hansson 1000, Jukka Söderström 50 EUR, Helga Dahlskog 40 EUR, Anders Lindström 1000, Gunnar Åkerström 200, Björn Jürke 500, Onämnd 300, Onämnd 1500, Till Bosse Larssons minne Bill, Anders, Maria & Anna 500, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Bjarte Edvardsen 200, Helga Dahlskog 40 EUR, Gunnar Åkerström 200, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Bjarte Edvardsen 200, Magnus Hansson 1000, Christian Malm 150, Onämnd 500, Helga Dahlskog 40 EUR, Onämnd 300, Gunnar Åkerström 200, Berthold Nilsson 1000, Waljö 200, Onämnd 1000, Bjarte Edvardsen 200, Christian Malm 200, Helga Dahlskog 40 EUR, Gunnar Åkerström 200.

Varmt tack för alla gåvor! Utan dem skulle det bli svårt att täcka tryckerikostnaderna. Vi vill ogärna höja pren.avgiften, en avgift som ganska många glömmet skicka in. Vi har varit dåliga på att skicka individuella påminnelser. Vår glädje över er stora givmildhet är stor. "Gud älskar en glad givare, och Gud har makt att ge er all nåd i överflöd" (2 Kor 9:7f).

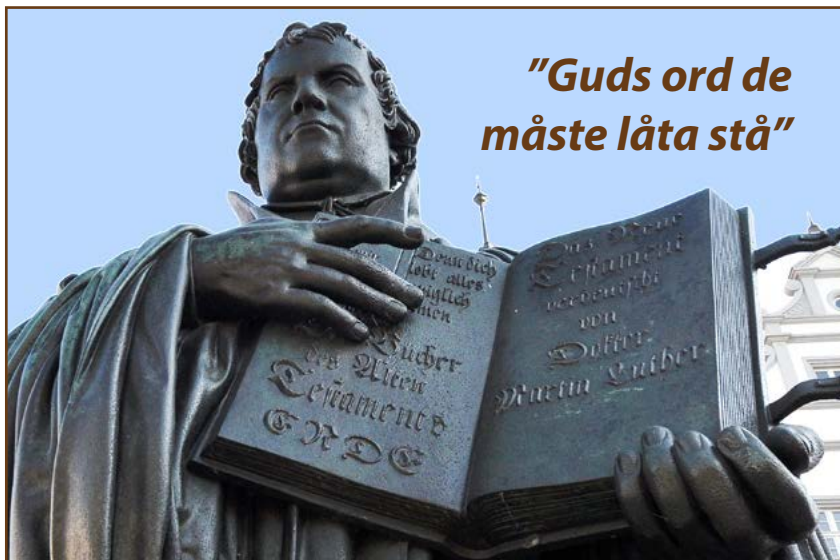
Israel och yttersta tiden

Frågan om Israels plats i den yttersta tidens händelser förorsakar ofta förvirring. Det beror vanligen på att man inte förstår de gammaltestamentliga profetiornas plats och funktion. Därför är det angeläget att inleda med ett studium av profeternas språkbruk och hur de undervisade om Guds rike.

Pris: 40 kr

Biblicums förlag: <https://biblicum.nu>

***"Guds ord de
måste låta stå"***

Biblicumkurs med central bibelteologi!

Tidpunkt: lördagen den 30 september 2023

Plats: Alvesta, Storgatan 38

Direkt och inspelat via Youtube:

<https://youtube.com/live/c7YkZGnqtr0>

Guds fria nåd, Seth Erlandsson

Den trösterika läran om utkorelsen, Lars Borgström

Bibelns lära om kyrkan, Ingvar Adriansson

Bibeltrohet i teori och praktik, Ola Österbacka

Frågor och svar

Inom kort läggs dessa inspelningar även in i vår omfattande samling av tidigare hållna föredrag:

<https://www.biblicum.se/undervisning/biblicumforedrag/>

[biblicum.se/undervisning/kommande-biblicum-kurser/](https://www.biblicum.se/undervisning/kommande-biblicum-kurser/)

Nyhet:

Lärobok i bibelkunskap och kristen tro

Av Lars Borgström

En bok för kristna gymnasier, men också för bibelskolor, församlingars bibelgrupper och självstudier.

475 s, danskt band.
Pris: 275 kr. Fråga efter mängdrabatt!

Biblicums förlag:
<https://biblicum.nu>

LARS BORGSTRÖM har med ett flertal böcker och artiklar gjort sig känd som en aktiv och orädd författare inom det teologiska området. Att som en bibeltroende lärare skriva en lärobok i "Religionskunskap – specialisering" kan synas vara en stor utmaning, men författaren tar sig frimodigt an uppgiften. Även om han beaktar nödvändiga alternativa åskådningar, som i den kontroversiella Palestinaproblematiken, kyrka och sakrament samt abortfrågan, vilken lyfts fram i det avslutande kapitlet med etiska frågeställningar, hör det till bokens stora förtjänster att de bibliska vittnesbörderna inte göms undan utan stöds med en saklig och vetenskapligt väl underbyggd argumentation.